

ארגון אל קאעדה והג'האד העולמי

יוני 2008

תוכן ומבנה המסמך:

1. מסמך זה מכיל חומר רקע ונתונים אודות ארגון אל קאעדה והג'האד העולמי תוך הדגשת עמדותיהם ביחס לישראל וליהדות והפגועים אשר ביצעו עד כה נגד יעדים יהודים וישראלים.
2. להלן מבנה המסמך:
 - א. בן לאדן והפונדמנטליזם האסלאמי.
 - ב. בן לאדן, עבדאללה עזאם, תופעת "בוגרי אפגניסטן" והג'האד העולמי.
 - ג. בן לאדן והסוגיה היהודית – ישראלית.
 - ד. אבני דרך בהתפתחות אל קאעידה והג'האד העולמי.
 - ה. פיגועי ה – 11 ספטמבר 2001.
- ו. פיגועי אל קאעדה והג'האד העולמי נגד יעדים יהודיים וישראלים לפני פיגועי ה – 11 בספטמבר 2001.
- ז. פיגועי אל קאעידה והג'האד העולמי נגד יעדים יהודיים וישראלים אחרי פיגועי ה – 11 בספטמבר 2001.
- ח. ארגון אל קאעדה בלבנון וזיקתו לעימות הישראלי – פלסטיני.

ציוני דרך בהתפתחות אל קאעדה והג'האד העולמי

דצמבר 1979 – הפלישה הסובייטית לאפגניסטן, תחילת הג'האד נגד הכוחות הסובייטים.

1979 – הגעת אסאמה בן לאדן לפקיסטן וחבירתו לעבדאללה עזאם בעיר פשאור על גבול אפגניסטן והקמת "המשרד לשירותים". מטרת "בית התומכים" הייתה, לקלוט, לאמן ולשגר מתנדבים מסלמים שהגיעו לפקיסטן, על מנת להצטרף לתנועות המג'אהדין האפגניות שלחמו נגד המשטר הקומוניסטי והסובייטים באפגניסטן.

אפריל 1986 – ההתנסות הקרבית הראשונה של אסמה בן לאדן ועבדאללה עזאם היה ב"קרב ג'אור" באזור ח'וסת באפגניסטן. בהמשך השתתף בן לאדן בקרבות הבאים: "קרב ה – 17 בשיעבאן" (אפריל 86), קרב ג'אגי (מאי 1986), קרב פקטיה (מאי 1986), קרב ג'לאלאבאד (יולי 1989).

24 נובמבר 1989 – עבדאללה עזאם ובנו נהרגים מפיצוץ מטען צד בפשאור בפקיסטן.

1989 – הקמת ארגון אלקאעדה ע"י אסאמה בן לאדן.

1990 – בן לאדן שב לערב הסעודית.

1991 – בעקבות ביקורת נוקבת שמותח בן לאדן על המשטר בסעודיה על רקע השתתפותה במלחמת המפרץ (1991) הוא מגורש מערב הסעודית ועובר לסודאן.

1991 – 1995 – אסאמה בן לאדן ומרבית אנשי אלקאעדה נמצאים בסודאן, כאורחי הממשלה האסלאמית הסודנית. בשנים אלה בן לאדן מקים תשתית כלכלית מקומית ועולמית המממנות את פעילות אלקאעדה וכן מוקמים מחנות אימונים של הארגון בסודאן.

בשנים אלה נפרסת תשתית טרור גלובלית של הארגון ואנשיו מעורבים בלחימה בבלקן, בסומליה, באפגניסטן, צ'צ'ניה, קשמיר ועוד.

26 פברואר 1993 – פיצוץ מכונית תופת במגדלי התאומים בניו יורק, בפיגוע נהרגו 6 בני אדם ונפצעו למעלה מ-1000, הפיגוע בוצע ע"י תא טרור של רמזי יוסף (המזוהה עם אלקאעדה למרות שלא הודה בכך).

1995 – ניסיון התנקשות כושל בנשיא מובארכ בעת ביקורו באתיופיה בעקבותיו מצרים מאשימה את סודאן כמי שעומדת מאחורי ניסיון ההתנקשות ומצביעה גם על מעורבות של אלקאעדה.

1996 – בעקבות לחץ מצרי, סעודי ואמריקאי בן לאדן ואנשי ארגונו עוזבים את סודאן ועוברים לאפגניסטן שם

שולטים אנשי הטאלבאן במרבית שטחי המדינה. באפגניסטן מפרסם בן לאדן מנשר תחת השם "הכרזת מלחמה – נגד הברית היהודית צלבנית".

פברואר 1998 – הכרזה על הקמת "החזית האיסלאמית הבינ"ל לג'יהאד נגד הצלבנים והיהודים". החזית פרסמה פסק הלכה עליה חתומים אימן א זואהירי, מנהיג פלג בג'יהאד האיסלאמי המצרי (כיום סגנו של בן לאדן), אחמד ריפאיטה ממנהיגי הג'מאעה אל אסלאמייה המצרי, שיח' מיר חמזה, מזיר ג'מעאת אל עולמא הפקיסטני, ופזלול רחמן, האמיר של תנועת הג'יהאד של בנגלה דש. בפסק ההלכה קראו החותמים לכל המוסלמים בעולם לראות בהרג האמריקנים ובעלי בריתם – אזרחים ואנשי צבא כאחד – חובה אישית, כדי לשחרר את "המקדש הקדוש במכה", את מסגד אל אקצא ובמשמעות הרחבה יותר את ארץ ישראל בכלל ואת ירושלים בפרט מידי הכופרים.

7 אוגוסט 1998 – פיגועי התאבדות נגד שגרירויות ארה"ב בקניה וטנזניה (213 הרוגים בניירובי בקניה, 11 הרוגים בדאר אסלאם בטנזניה ואלפי פצועים).

12 אוקטובר 2000 - פיגוע באמצעות סירת תופת נגד המשחתת האמריקאית "קול" בנמל עדן בתימן. 17 מלחים אמריקאים נהרגו, 35 נפצעו ולמשחתת נגרם נזק כבד.

דצמבר 2000 – סיכול פיגועים לרגל "המילניום", כוונת פיגוע בשדה התעופה של לוס אנג'לס וביעדים בירדן לרבות יעדי תיירות ישראליים.

11 ספטמבר 2001 – 19 חברי אלקאעדה, מאורגנים ב-4 חוליות, חוטפים 4 מטוסי נוסעים בארה"ב. 2 מטוסים חטופים מתרסקים אל תוך "מגדלי התאומים" בניו יורק, מטוס חטוף מתרסק אל תוך בניין הפנטגון בווינגטון ומטוס חטוף רביעי מתרסק בשטח מיוער ליד פנסילבניה (בעקבות מאבק של הנוסעים עם החוטפים), כאשר יעדו היה או בניין הקפיטול או הבית הלבן. בפיגועים נהרגים למעלה מ-3000 בני אדם.

7 אוקטובר 2001 – ארה"ב בראש קואליציה בינ"ל יוצאת למערכה באפגניסטן נגד ארגון אלקאעדה ומשטר הטאלבאן שנותן לו את חסותו.

בתום כשני חודשי לחימה כוחות הקואליציה כובשים את אפגניסטן אולם בן לאדן וצמרת ארגונו וכן מנהיגי הטליבאן מצליחים להימלט מאפגניסטן.

2002 – 2008 – אוסמה בן לאדן וסגנו אימן זאואהירי ממקום מסתורם (כנראה בגבול פקיסטן – אפגניסטן) ממשיכים להפעיל את תשתיות ארגון אל קאעידה ברחבי העולם, מנהלים לוחמה פסיכולוגית נגד המערב

(באמצעות אתרי האינטרנט וקלטות) ומהווים מקור השראה והזדהות לארגוני טרור איסלאמיים ברחבי העולם. בשנים אלה בוצעו פיגועי טרור קשים במקומות שונים בעולם בעיקר ע"י ארגונים והתארגנויות מקומיות המהוות חלק מהג'יהאד העולמי: מדריד, לונדון, איסטנבול, מוסקבה, קזבלנקה, דלהי, באלי, עמאן, סיני ועוד. ארגון אל קאעידה נוטל תפקיד מרכזי בלחימה נגד כוחות הקואליציה בשתי זירות לימה (ג'יהאד) עיקריות: בעיראק ובאפגניסטן.

הפיגוע המשמעותי ביותר נגד יעד ישראלי בוצע במומבסה קניה. ב – 28 נובמבר 2002 בוצע פיגוע התאבדות נגד קבוצת תיירים ישראליים במלון במומבסה. 13 בני אדם נהרגו (בהם 3 ישראלים) ועשרות נפצעו (בהם 29 ישראלים).

זמן קצר לאחר מכן נעשה ניסיון ליירט מטוס ארקיע בשדה התעופה של מומבסה באמצעות ירי טילי כתף o.a.7, הטילים החטיאו והמטוס המריא ללא פגע.

בן לאדן והפונדמנטליזם האיסלאמי

אסאמה בן לאדן לא גדל והתחנך בבתי אולפנה איסלאמיים דתיים, אלא דווקא למד הנדסה באוניברסיטה יוקרתית בריאד שבערב הסעודית.

תפיסת עולמו הרדיקאלית עוצבה מתוך לימוד וקריאה בכתביהם של ההוגים האיסלאמיים הרדיקאליים

וגובשה בעיקר במהלך שנות שהייתו באפגניסטן במסגרת הג'יהאד נגד הסובייטים.

תפיסת עולמו הושפעה רבות מתפיסת עולמם של ראשי התנועות הרדיקאליות המצריות ומתפיסות אסלאמיות ווהאביסטיות מארץ הולדתו, ערב הסעודית, אך בעיקר הושפע ממשנתו של שייח' עבדאללה עזאם הפלסטיני, שהיה האידיאולוג הראשי והמנסח הבולט של תפיסת הג'יהאד באפגניסטן. עזאם, שותפו של בן לאדן באפגניסטן, היה אחראי יותר מכל על עיצובה של תפיסת "הג'יהאד העולמי". עבדאללה עזאם נולד בכפר סילת אל חרתייה שבנפת ג'נין ב-1941. בתום לימודיו בבית ספר תיכון חקלאי עבר עזאם לירדן ועבד שם כמורה, משם עבר לסוריה, למד באוניברסיטת דמשק משפט אסלאמי וסיים בהצלחה את לימודיו ב-1966.

בעקבות כיבוש שטחי הגדה המערבית ע"י ישראל ב-1967 עבר עזאם לירדן, שם שהה עד סוף שנות ה-60, אז עבר למצרים, בה למד באוניברסיטת אל אזהר לתואר שני במשפט אסלאמי. בשנת 1973 סיים את לימודיו בהצלחה ועבר לערב הסעודית שם לימד באוניברסיטת ג'דה. במסגרת פעילותו הגיע עזאם למסקנה, שהדרך היחידה שבה יצליח האסלאם לכונן את קהילת המאמינים האסלאמית, היא דרך המאבק המזויין (ג'יהאד) נגד אויבי האסלאם.

עבדאללה עזאם החליט ליישם את תפיסתו והיה בין הראשונים שהצטרפו לג'יהאד נגד הכיבוש הסובייטי באפגניסטן. ב-1979 הגיע לפקיסטן, שם קיבל משרת הוראה באוניברסיטה האסלאמית באסלאמבאד, אולם הוא עזב את האוניברסיטה לאחר זמן קצר ועבר עם משפחתו לעיר פשאווור על גבול אפגניסטן, שהייתה המוקד העיקרי לפעילות ארגוני המוג'אהדין במלחמתם נגד הסובייטים. בפשאווור הקים את "בית התומכים" (Beit ul Ansar), שמטרתו הייתה לספק את כל הסיוע הדרוש לג'יהאד באפגניסטן. תפקיד "בית התומכים" היה לקלוט, לאמן ולשגר מתנדבים מוסלמים, שהגיעו לפקיסטן על מנת להצטרף לתנועות המוג'אהדין האפגניות שלחמו באפגניסטן.

עבודתו בפשאווור לא סיפקה את שאיפותיו של עזאם, ולבסוף הצטרף בעצמו לפרק זמן מסויים למוג'אהדין שנלחמו באפגניסטן.

עזאם סייר במקומות רבים באפגניסטן והתרשם עמוקות מרוח ההקרבה ומאומץ הלב שגילו החוגים האסלאמיים באפגניסטן במאבקם בכיבוש הסובייטי. לאחר ששב לפשאווור הגביר את פעילותו למען הג'יהאד

ופעל לאיחוד השורות בקרב הפלגים האפגניים היריבים בפשאור למען המטרה המשותפת של הג'יהאד. מתוקף פעילותו זו הפך במהרה לאחד המנהיגים הבולטים של הג'יהאד האפגני, וערך מספר מסעות ברחבי העולם הערבי על מנת לגייס תמיכה בג'יהאד באפגניסטן, כולל ביקורים בארה"ב. עזאם כתב מספר ספרים, שבהם העלה על הכתב את רעיונותיו ואת תפיסת עולמו בשאלות הג'יהאד והמאבק על עתיד האסלאם.

אין ספק כי עזאם תרם רבות להפיכת המלחמה באפגניסטן לסוגיה אסלאמית גלובלית, לסמל המאבק של האסלאם בתרבויות הזרות ולמיקום הג'יהאד בחזית הפעולה של האסלאם מול אויביו. הג'יהאד בעיניו נתפס ככלי העיקרי להשגת ניצחון האסלאם ולכינון שלטון האל עלי אדמות. הוא הפך לסמל ולמוביל של ארגוני הג'יהאד וחוגי האסלאם הרדיקאלי ברחבי העולם, והשפעתו על תנועת הג'יהאד העולמי חרגה מעבר לזמן שבו חי.

עזאם הקים לו גם יריבים ואויבים בקרב התנועות האסלאמיות, וב-24.11.89 נרצחו הוא ושני בניו בפיצוץ מטען חבלה כשהיו בדרכם למסגד. היו גורמים שאף טענו כי ייתכן וכן לאדן עמד מאחורי ההתנקשות אולם הדבר לא הוכח מעולם.

עבדאללה עזאם הותיר אחריו ספרים רבים ומשנה סדורה של תפיסת הג'יהאד, שמהווים בסיס תורתי לתנועות הג'יהאד המודרניות.

פועלו ותפיסותיו השפיעו על התפתחות מספר תופעות ותהליכים באסלאם הרדיקאלי:

- כינון "אינטרנציונל" אסלאמי על בסיס גיוס מתנדבים מכל רחבי העולם המוסלמי למען הג'יהאד באפגניסטן.
- יצירת רשת בינלאומית של תאי טרור אסלאמי, אשר נתמכים ע"י תנועות אסלאמיות רדיקאליות ברחבי העולם.
- ניצחון המוג'אהדין באפגניסטן יצר הילה ואתוס של גבורה ללוחמים המוסלמים ומשמש מקור השראה למוסלמים ברחבי העולם.
- נוצר קאדר רחב של לוחמים אסלאמיים חדורי תחושת שליחות וניסיון קרבי, שהפכו לחוד החנית במאבקים בין האסלאם הרדיקלי לאויביו ושמחפשים זירות בהן יוכלו להוציא לפועל את הלהט והידע הלוחמניים שלהם.

במהלך שנות פעילותו של עזאם בפשאור ובאפגניסטן הוא טיפח את בן לאדן כבן טיפוחיו.

בן לאדן אימץ את תפיסותיו ואת רעיונותיו של עזאם בסוגיות הג'יהאד ושיתף עמו פעולה בפעילות משרד שירותי המוג'אהדין, אולם בהמשך התגלעו בין השניים חילוקי דעות, ובן לאדן נפרד מעזאם והחל בפעילות

עצמאית של גיוס מתנדבים, אימונם, מימונם והפעלתם במסגרת פעילות אופרטיבית לקידום הג'יהאד. תפיסת עולמו של בן לאדן מהווה, אם כן, צירוף של אמונה באורח חיים סגפני ופוריטני בנוסח הווהאבהיזם (תפיסה איסלאמית הרווחת בסעודיה שדוגלת במונותיאזם מוחלט), שאותו הוא מיישם הלכה למעשה, ורדיקליזם קיצוני הרואה בג'יהאד את הדרך היחידה להנחלת ניצחון האסלאם על אויביו מבית ומחוץ ע"פ משנתם של עזאם ותלמידיו.

בן לאדן הנעדר, כאמור, מעמד של פוסק הלכה דתי, נאלץ להיעזר בפוסקי הלכה אסלאמיים רדיקליים בכירים מוכרים, שאימצו את דרכו ואת רעיונותיו והעניקו להם את ההכשר ההלכתי באמצעות פסקי הלכה ("פתוות").

תפיסת עולמו של בן לאדן אימצה לחיקה את עקרונות היסוד של ההוגים האסלאמיים הרדיקליים דוגמת אל בנא, קטב, מודודי ואחרים, אשר ראו בג'יהאד את הפתרון לכל תחלואי האסלאם בעולם המודרני. אך בניגוד למרבית תנועות הג'יהאד האסלאמי בעולם אשר שמו בראש סדר העדיפויות שלהן את הפלת המשטרים החילוניים המושחתים בארצותיהן, אימץ בן לאדן גישה שונה.

בן לאדן דוגל ברעיון "הג'יהאד העולמי", אשר נועד לאחד את כלל הכוחות האסלאמיים הרדיקליים ולהביא להשגת יעד עיקרי וראשון במעלה במאבק האסלאמי הרדיקלי – מיטוט ארה"ב הנתפסת כ"ראש הנחש" ומהווה, לדברי בן לאדן, את שורש הרע בעולם.

בן לאדן מאמין כי ניתן להביס את ארה"ב בדיוק כפי שלוחמי הג'יהאד באפגניסטן הביסו את המעצמה העולמית, ברית המועצות, ובסופו של דבר הרסו אותה כישות מדינית ואידיאולוגית, לאחר שזו פלשה לתוך שטחה של מדינה אסלאמית.

בן לאדן אינו שולל את מאבקן של התנועות האסלאמיות הרדיקאליות במשטרים בארצותיהן, אולם טוען כי יש להקדיש את עיקר המאמץ כדי להביא לקריסת ארה"ב, המסמלת את התרבות המערבית האנטי אסלאמית על צדדיה החילוניים והנוצריים.

הוא ממקד את עיקר מאבקו בארה"ב, משום שלדעתו קריסתה תביא ממילא לנפילת כל אותם משטרים, שהיא תומכת בהם ואשר נהנים מחסותה, ובהם אותם משטרים אסלאמיים "כופרים" וישראל.

בן לאדן, עבדאללה עזאם, תופעת "בוגרי אפגניסטן" והג'יהאד העולמי

תפיסת עולמם של "בוגרי אפגניסטן" עוצבה במהלך שהייתם ולחימתם באפגניסטן, לצד המוג'אהדין המקומיים. קליטת המתנדבים בפקיסטן ובאפגניסטן לוותה בשיעורי דת ובאינדוקטרינציה אינטנסיביים. שהייתם הממושכת באפגניסטן בחברה דתית מלוכדת, הלוחמת מלחמת "קודש" נגד אויבי האסלאם, השפיעה על דפוסי חשיבתם ועיצבה את דרכי פעולתם.

מרכיב מרכזי בתפיסת עולמם של בוגרי אפגניסטן היה ניהול "ג'יהאד הגנתי", משום שהאסלאם עומד בפני מתקפת המערב בראשות ארה"ב והיהודים, אשר לתפיסתם מנהלים ומכתיבים את מדיניותה של

ארה"ב.

אסאמה בן לאדן, מנציגיה הבולטים של תפיסה זו, ביטא בהצהרותיו הלוחמניות את המאבק הדתי – תרבותי-היסטורי בין האסלאם לבין הברית הקונספרטיבית היהודית – צלבנית, השואפת להכניע את האסלאם ולכבוש את אדמותיו המקודשות.

תפיסת עולם זו באה לידי ביטוי כבר במנשר הראשון, שפרסם בן לאדן בשנת 1996 תחת השם "הכרזת המלחמה".

שנתיים מאוחר יותר, בפברואר 1998, הכריזו בן לאדן ושותפיו מארגוני הטרור המצריים ומפקיסטן ובנגלדש על הקמת "החזית האסלאמית הבינלאומית למאבק בצלבנים וביהודים". הקמת החזית נתנה ביטוי להשקפת חברי החזית.

"החזית" פרסמה פסק הלכה, שעליו חתמו מנהיגיהם של ארגונים אסלאמיים, ובהם אסאמה בן לאדן העומד בראש אלקאעדה, איימן א-זוואהירי, מנהיג פלג בג'האד האסלאמי המצרי, אחמד ריפאעי טה, ממנהיגי הג'מאעה אל אסלאמיה המצרי, שייח' מיר חמזה, מזכיר ג'מאעת אל עולמא הפקיסטני, ופזלול רחמאן, האמיר של תנועת הג'האד של בנגלדש. בפסק הלכה זה קראו החותמים עליו לכל המוסלמים בעולם לראות בהרג אמריקנים ובעלי בריתם – אזרחים ואנשי צבא כאחד – חובה אישית, כדי לשחרר את "המקדש הקדוש במכה", את מסגד אל אקצא, ובמשמעות הרחבה יותר את ארץ ישראל בכלל ואת ירושלים בפרט מידי כופרים. בהתייחס לפתווה זו, ציינו פרשנים ערבים את העובדה שמנהיגי הג'האד והג'מאעה אסלאמיה המצריים התעלמו ממחלוקות ביניהם והסכימו להתאחד למימוש המטרה שאליה הם שואפים, תוך קביעת מכניזם לביצוע ההחלטה. פרשנים אלו ציינו כי הסכם זה שיקף התקרבות בעמדות שני הארגונים לאור העובדה, שהייתה זו הפעם הראשונה שבה חתמו מנהיגי שני הארגונים על הודעה אחת והסכימו בסוגיה אסטרטגית, מאז הפילוג בין שניהם בשנת 83. מצב זה העיד על הכרת השותפים במעמדו של יוזם הפתווה, אסאמה בן לאדן, וזאת מעבר למציאת מכנה משותף לפעילות המוצהרת.

במאי 1998 העניק בן לאדן ראיון עיתונאי ראשון לכתב איי-בי-סי, ובו הצהיר על כוונותיו להרוג אמריקנים בכל מקום בעולם תוך נימוקה בחובה הדתית המוטלת עליו.

מאז שב ועלה מוטיב זה בהכרזותיו של בן לאדן, שאף פעל באופן מעשי להגשמת איומיו.

במסגרת הכנותיו לביצוע מערכת הטרור בארה"ב פתח בן לאדן במערכת לוחמה פסיכולוגית מקיפה,

שבראשיתה ביוני 2001 הפיק סרטון תעמולה, ששודר בטלוויזיה הקטארית "אל ג'זירה", ובו קרא לכל המוסלמים ליטול חלק במערכה נגד אויבי האסלאם, ובראשם ארה"ב וישראל. בעקבות פיגועי ספטמבר 2001 ופתיחת המערכה הצבאית באפגניסטן ב- 7.10.01, הגבירו בן לאדן ואנשיו את מערכת התעמולה שלהם.

בשורת ראיונות ב"אל ג'זירה" פרש בן לאדן שוב ושוב את משנתו נגד אויבי האסלאם, שבהם כלל לא רק את ארה"ב ואת ישראל, אלא גם את המשטרים הערביים ה"מושחתיים" וה"סולטנויות" (מדינות המפרץ ובראשן המשטר הסעודי). בהמשך הרחיב את היריעה וכלל בין אויבי האסלאם גם את כל מי שתמך באו"ם במלחמה נגד הטאלאבן (כשהוא מכוון את חצי ביקורתו בעיקר לעבר המשטרים המוסלמיים שתמכו בהחלטה).

מכלל ההצהרות והראיונות של בן לאדן ושותפיו מקרב בוגרי אפגניסטן ניתן ללמוד כי ע"פ תפיסת עולמם, העולם כולו והמזרח התיכון בפרט הם זירה, שבה מתנהל קרב הישרדות דטרמיניסטי בין שלוש הדתות העיקריות. במאבק זה התגבשה קואליציה נוצרית "צלבנית" – יהודית, שבאה לידי ביטוי בברית בין ארה"ב לישראל (והיהדות העולמית), אשר כובשת את אדמותיו המקודשות ביותר של האסלאם במכה, במדינה ובירושלים ושואפת להכניעו. ברית זו ביצעה, לטענתו, טבח שיטתי ומכוון במוסלמים. כדוגמה הביא בן לאדן את הטבח בסברה ושאתילה בעת מלחמת לבנון ואת הרג הפלסטינים בשטחים הכבושים שבידי ישראל, את "טבח" האוכלוסייה העיראקית המוסלמית ע"י הכוחות האמריקניים במלחמת המפרץ ב-91' ואת ההפצצות בעיראק בדצמבר '98.

במטרה לגייס ולהניע את אוכלוסיית המאמינים, נזקק בן לאדן לטרמינולוגיה דתית ולשימוש במונחים בעלי משמעות היסטורית וקונטציה אסלאמית כמו "צלבנים" ו"ג'יהאד" ו"אסתשהאד" שמשמעו הנכונות להקריב את עצמו למען אללה ודתו.

ההנמקות שלו לאלימות הקיצונית שלה הטיף, כולל נגד נשים, זקנים וטף, נשענות על פרשנותו להלכה האסלאמית ועל תקדימים היסטוריים מימי הנביא מוחמד. את פעילות הטרור הוא מצדיק במונחים של פעולות להגנה על קודשי האסלאם. המוסלמים ברחבי העולם מנהלים מלחמת הגנה, משום שהם הנרדפים והקורבן של עריצות המערב ותוקפנותו.

באמצעות האלימות והטרור מבקש בן לאדן להוכיח לקהל מאמיניו שאויבי האסלאם, כדוגמת ארה"ב,

בריה"מ לשעבר ורוסיה של היום וישראל פגיעים ביותר בשל חולשת אמונתם, למרות שלכאורה הם בעלי עוצמה רבה ואינם ניתנים להכנעה.

בהצהרותיו ובראיונותיו הדגיש בן לאדן את חשיבות שחרור האדמות הקדושות לאסלאם המצויות תחת כיבוש של הכופרים, אשר מחללים ומטמאים אותן. בן לאדן קרא ל"טיהור" הערים הקדושות מכה ומדינה, "הנמצאות תחת כיבוש אמריקני" במפרץ הפרסי וחזה גורל דומה "לאדמת הקודש" של אל אקצא הכבושה ע"י ישראל.

בראיון לתקשורת שבמהלכו נשאל בן לאדן על חלקו בפיוגעים, באוגוסט 98 נגד שגרירות ארה"ב בקניה ובטנזניה, הצהיר כי "אם עידוד הג'יהאד נגד היהודים והאמריקאים נחשב לפשע, אזי ההיסטוריה תהיה עדה להיותו פושע. חובתנו היא לעודד את הג'יהאד, ובעזרת האל עשינו כן, ואנשים מסויימים השיבו על עידוד זה".

בראיון שנערך במועד מאוחר יותר, פירט את עיקרי משנתו:

1. ייעודי הוא להסית מוסלמים למרוד בכיבוש האמריקני של סעודיה.
2. אני נלחם במתקפות היהודיות נגד "ארץ האסלאם", אשר כוללות את מסגד אל אקצא ואת מכה.
3. כל אזרח אמריקני הוא בעיני אויב.

בראיון אחר שבו נשאל ע"י הכתב בנוגע לביוגרפיה שלו, בחר בן לאדן להבליט מספר נקודות ביוגרפיות, שמהן ניתן ללמוד כיצד הוא בוחר להציג את עצמו: "נולדתי לשני הורים מוסלמים בריאד בשנת 1377 לספירה ההג'רית (הספירה האיסלאמית). את שאר שנותיי העברתי בין מכה, ג'דה ואל מדינה. אבי, השייח' מוחמד, הוא יליד חצ'רמוות (תימן), שהגיע לחיג'אז לפני למעלה משבעים שנה כדי לעבוד. היה לו הכבוד לבנות את המסגד הקדוש במכה, שבו נמצאת הכעבה, ובו בזמן הוא בנה גם את המסגד, שהקים הנביא מוחמד באל מדינה. מאוחר יותר, ממשלת ירדן פרסמה מכרז לשיפוץ מסגד כיפת הסלע, הגיש הצעה נמוכה ממחיר העלות כדי להבטיח שהוא יהיה זה שישפץ את המסגד. זהו בקיצור אסאמה בן לאדן".

לשאלת הכתב לגבי מטרותיו ורצונותיו השיב: "אנו רוצים ותובעים זכות השמורה לכל יצור חי, אנו דורשים שארצנו תשחרר מידי האויבים ומידי האמריקנים. ארצות האסלאם היו קורבן לתוקפנות החל ממסגד אל אקצא, ולאחר מכן נמשכה התוקפנות של הברית הצלבנית יהודית, שבראשה עומדות ארה"ב וישראל, עד שהשתלטו על סעודיה. אנחנו מעוניינים להמריץ את האומה לשחרר את אדמתה ולנהל ג'יהאד כדי להשליט את חוקי אללה".

בראיונותיו לתקשורת הבינלאומית הקפיד בן לאדן לכרוך ולהצדיק את פעולותיו בצווים הלכתיים מנוסחים היטב ומנומקים בביטויים דתיים תוך אזכור זיקתו למקומות הקדושים לאסלאם. בכך הוא מכוון אל המכנה המשותף הרחב ביותר ופונה ללבם של כלל המוסלמים ברחבי העולם כדי להשיג תמיכה רחבה ככל האפשר. כשנשאל בראיון באחד ממחנותיו באפגניסטן לגבי ההסתה שהוא נוקט נגד היהודים והאמריקנים, השיב בן לאדן: "אם ההסתה לג'יהאד נגד היהודים והאמריקנים נחשבת לפשע, אזי הניחו להיסטוריה להחשיב אותי כפושע. תפקידנו הוא להסית, ובעזרת חסדי האל עשינו זאת, ומספר אנשים הושפעו מהסתה זו". כשנשאל בראיון אחר לגבי אחריותו והיכרותו עם מבצעי הפיגועים בשגרירויות ארה"ב באפריקה, בחר להשיב באופן השגור בפיו המתכחש לאחריותו לפיגועי טרור, אך בה בעת תומך במעשה: "מה שאני יודע הוא, כי אלה אשר סיכנו את חייהם על מנת לרצות את האל, הנם גברים אמיתיים. הם הצליחו להציל את האומה המוסלמית מבושה".

ביטויים דומים ניתן למצוא גם בהתייחסותו לפיגועים אחרים דוגמת זה שבוצע במטה המשותף לסעודיה ולארה"ב, שבו שכנה משלחת ההדרכה האמריקנית בריאד בשנת '95 וההתקפה על דהראן ב-96: "מעשים

אלו היו תגובות עממיות וטהורות, אני מעריך ומכבד גברים אלו שהסירו החרפה מעל האומה שלנו – אל שביצעו הפיצוצים בריאד ואלח'בר (הפיגוע בדהראן) – וכן את אחינו כפירי האריות בפלסטין, המלמדים את

היהודים לקח מר, כיצד צריך לנהוג המאמין". באותו ראיון הוא התייחס לפתווה (מפברואר 98) והקפיד להדגיש: "היעד של כל המוסלמים הוא כל גבר אמריקני, משום שהוא אויבנו, בין אם הוא נלחם בנו במישרין ובין אם הוא משלם מיסים... במאבק זה יש שני צדדים. האחד הוא הצלבנות העולמית והברית שלה עם היהדות הציונית, והצד השני הוא העולם המוסלמי. במאבק זה אין להשלים עם כך שהצד הראשון יתקוף ויבזז את הנפט של המוסלמים, וכאשר ייתקל בהתנגדות המוסלמים, יטען שהם טרוריסטים. מחובתנו ע"פ ההלכה להתנגד לכיבוש של ארה"ב, בריטניה וישראל, בכל כוחנו".

בקלטת וידאו שלא שודרה בפומבי, אך הופצה בקרב תומכיו, הודה בן לאדן בשלהי אוקטובר ובמהלך נובמבר 2001 לראשונה כי הוא עומד מאחורי ביצוע הפיגועים בארה"ב. הוא השתמש לראשונה בביטויים בגוף ראשון יחיד ורבים. בקלטת הוא נימק את הטרור שביצעו אנשיו בכך שיש שני סוגי טרור, טרור טוב וטרור רע. "מה שאנו מבצעים הוא טרור טוב. אם נקמה על הרג אנשינו (המוסלמים) הוא טרור, אזי ההיסטוריה תהיה עדה שאנו טרוריסטים. כן, הרגנו את החפים מפשע שלהם (אלו הכופרים שהיו במגדלי התאומים), וזה חוקי

מבחינה דתית והגיונית. אלה שהיו במגדלי התאומים לא היו אזרחים, הרי האסלאם אוסר הרג של אזרחים אפילו במלחמת קודש. אך מכיוון שהמגדלים היו מלאים בתומכי העוצמה הכלכלית של ארה"ב העושקת את העולם – הם בני מוות".

למרות ניסיונם של בן לאדן ושותפיו לדרך הג'האד העולמי להציג את עצמם כמייצגי האסלאם כולו, קיים, לדוגמא, שוני בין תפיסת עולמה של תנועת האחים המוסלמים (בפרשנותה ה"פרגמטית", שהרי גם זו נוצלה בפרשנותה הקיצונית להצדקת טרור ואלימות רצחניים) לבין זו של בוגרי אפגניסטן. בן לאדן ושותפיו הטיפו להצגת הג'האד כלחימה "בצלבים וביהודים", ולכן טענו כי "יש להרוג אמריקנים ובעלי בריתם, הן אזרחים והן חיילים, וזו חובה דתית אישית עבור המוסלמי בכל מקום. יש לסלק צבאות אלה מארץ האסלאם ולשתק את כוחם, לבל יוכלו לסכן שום מוסלמי. אנו קוראים לכל מוסלמי המאמין באללה ובחובה הקדושה לציית לדבר האל להרוג את האמריקנים ולשדוד את כספם בכל מקום בכל רחבי תבל, ואנו קוראים לחכמי הדת המוסלמים, למנהיגים, לבני הנוער ולחיילים לתקוף כל אדם, אשר מסייע לאמריקנים. מי שכרת עמם ברית, משול למי שכרת ברית עם השטן".

תפיסתו הדתית והאידיאולוגית של בן לאדן מהווה את הבסיס לדוקטרינת הפעולה שגיבש. ובמוקדה חתירה להשיג יעדים מעשיים ומיידיים לפי אמונתו.

שרשרת פעולות הטרור שיזם בן לאדן צפויה להנחית, בראייתו, מהלומות טרור אסטרטגיות שיפגעו משמעותית במעמדה ובהשפעתה של ארה"ב. החלשת ארה"ב כמעצמת העל המייצגת המובילה את התרבות המערבית תביא בעקבותיה את נפילת בני חסותה, ישראל והמשטרים הערביים המושחתים דוגמת המשטר הסעודי ומשטרים שבגדו בעולם המוסלמי וכרתו שלום עם ישראל.

בן לאדן והסוגייה היהודית – ישראלית

האידיאולוגיה שבשמה פועל בן לאדן, עברה במהלך השנים התפתחויות ושינוי דגשים. אויבי האסלאם ותפקידם בתפיסת עולמו נקבעו ע"פ הנסיבות. היהודים- הנתפסים כאויב מר המאיים על מימוש חזון הח'ליפות האסלאמית- לא תפסו מקום גבוה בסדר העדיפויות שלו במהלך הקרבות בכוחות הסובייטים באפגניסטן (79-89). אולם ככל שהלכה והתגבשה אצלו תפיסת "הג'האד העולמי", החל למקד את הטפותיו גם נגד מה שהוא כינה "הברית הקונספירטיבית בין היהדות העולמית לשותפתה הנוצרית". בראשית הטפתו למלחמת קודש בשתי הישויות הקוסמיות הללו מיקד בן לאדן את דבריו בארה"ב כמייצגת הנצרות העולמית "הצלבנית" וביהודים החיים בארה"ב כמי שמהווים ראש חץ של היהדות העולמית. בשלבים מאוחרים יותר הוסיף ליהדות את הנדבך המדיני "היהודי" בדמות מדינת ישראל. הטפותיו האנטישמיות באופיין, שבהן תיאר את היהודים ככוח המניע את מדיניותה האנטי אסלאמית של ארה"ב, סייעו בידיו לתאר את העימות בין האסלאם ליהדות ולנצרות כמזימה בינלאומית. תפיסה זו התבססה על מאות שנים של הסתה אנטישמית בעולם הערבי והמוסלמי. העימות שפרץ בין ישראל לבין הרשות הפלסטינית בספטמבר 2000 זכה לכינוי בעל הקונוטציה הדתית - "אינתיפאדת אל אקצא", היווה עבור בן לאדן חלון הזדמנויות יוצא דופן ותאם את שאיפותיו להפוך את העימות הערבי ישראלי, שבמרכזו ניצב העימות הפלסטיני – ישראלי,

מעימות לאומי מקומי לעימות בעל אופי דתי החורג מגבולות ארץ ישראל. בן לאדן ודוברים נוספים מקרב בוגרי אפגניסטן החלו לגלות עניין הולך וגובר בעימות הישראלי – פלסטיני וניצלו אותו כמנוף לקידום האינטרסים של הפצת האסלאם הרדיקלי. במסגרת הכנותיו לקראת מתקפת הטרור בארה"ב הגביר בן לאדן את התעמולה נגד ישראל בסוגיה הפלסטינית. בסרטון התדמית שלו ששודר בטלוויזיית "אל ג'זירה" ביוני 2001, קרא בן לאדן לראשונה בפומבי ל"אחיו המוסלמים" ברחבי העולם לקום ולהצטרף לאחיהם הלוחמים בפלסטיין. לאחר פיגועי ספטמבר 2001 ולנוכח המלחמה שהכריזה נגדו ארה"ב, נדרשו שוב בן לאדן ובכירי ארגונו לסוגיה הפלסטינית כדי לקבל אהדה ותמיכה בקרב הציבור במדינות ערב ובמדינות האסלאם. הם היטיבו לנצל את הרגשות האנטי ישראליים שעוררו התמונות ששודרו מזירת העימות בישראל ובשטחים במדינות הערביות והמוסלמיות, כדי לזכות באהדה למטרותיהם על רקע הזדהותם עם הצד הפלסטיני. על רקע הרטוריקה הארסית של בן לאדן ודובריו נגד ישראל והיהודים, בולטת ביתר שאת העובדה, שבניגוד לארגוני הטרור הפלסטיניים והשיעיים שביצעו פיגועי טרור רבים וקטלניים נגד יעדים ישראליים ויהודיים ברחבי העולם, הרי שבוגרי אפגניסטן, למרות השקפתם הקיצונית ביחס ליהודים ולישראל, מיעטו באופן יחסי לפגוע במטרות אלה.

למעשה, רק במחצית השנייה של שנות התשעים ביצעו "בוגרי אפגניסטן" מספר פיגועים וניסיונות פיגועים מועטים נגד יעדים ישראליים ויהודיים, (ראה בהמשך).

ארגון אלקאעדה בראשות בן לאדן, למרות היותו הקיצוני מקרב הארגונים והתאים הפעילים ב"חזית האסלאמית" ביחסו השלילי ליהודים, לא תקף באופן ישיר יעדים ישראליים או יהודיים בחו"ל עד שנת 2000. החל מראשית שנת 2000 החל מסתמן שינוי במגמת הפעילות מול יעדים ישראליים ויהודיים. ביטוי ראשון לכך הייתה פעולת הראווה, שסוכלה בירדן ערב חגיגות המילניום, ע"י רשת טרור שאנשיה אומנו במחנותיו של בן לאדן באפגניסטן.

הרקע להחלטה להגביר את המאמץ מצד ארגון אלקאעדה ונתמכיו דווקא בתקופה זו אינו ברור, אם כי ניתן להעריך כי הוא נבע בין השאר מהביקורת שהוטחה בבן לאדן על כך שהוא הזניח את הבעיה הפלסטינית לטובת המאבק בארה"ב. בהקשר זה, ראוי להדגיש כי בין אנשי אלקאעדה ותומכיהם מקרב מטיפי הדת הפועלים

לקידום רעיון הג'יהאד העולמי, מצויים לא מעט אנשים ממוצא פלסטיני.

מגמת הגברת הפעילות מול ישראל התחזקה עוד יותר לאחר תחילת המתקפה האמריקנית באפגניסטן (אוקטובר 2001) וניזונה מהעימות הפלסטיני-ישראלי, שזכה לכינוי "אינתיפאדת אל אקצא". אנשי בן לאדן ותאי טרור אסלאמיים שהוכשרו במחנותיו באפגניסטן, הגבירו מאמצייהם לביצוע פיגועים נגד יעדים ישראליים ויהודיים על רקע העוינות הגוברת בעולם המוסלמי לישראל. רוב הפיגועים נגד יעדים ישראליים ויהודיים בישראל ומחוצה לה סוכלו, אך כוונת בוגרי אפגניסטן לפגוע ביעדים אלה נותרה בעינה, והם מצהירים בפומבי על רצונם לממשה (ראה בהמשך).

פיגועי ה – 11 בספטמבר 2001

מתקפת הטרור ב- 11 בספטמבר 2001 היא ללא ספק מערכת הטרור הקטלנית והמשמעותית ביותר בהיסטוריה של הטרור המודרני עד כה. לקחיה ומשמעויותיה יילמדו בוודאי בשנים הבאות וישמשו כר נרחב לעבודות של חוקרים הן מהתחום האופרטיבי (שירותים חשאיים, גורמי אכיפת החוק) והן של חוקרים אקדמאים מדיסציפלינות שונות.

ההתקפה הייתה פרי של תכנון מדוקדק שנמשך מספר שנים ונוהלה ופוקחה ממפקדת אלקאעדה באפגניסטן. דפוס הפעולה שנבחר ע"י מתכנני הפיגוע היה פיתוח של רעיון קודם, שנרקם במוחם של טרוריסטים מקרב "בוגרי אפגניסטן" כבר באמצע שנות התשעים. עובדה זו נחשפה במהלך עדותו של חכים מוראד, שהיה אחד מאנשיו של רמזי יוסף בפיליפינים. "מפקד המבצע" של המתקפה בארה"ב מטעם מטה אלקאעדה היה חאלד שיח' מוחמד, אותו ח'אלד הינו יליד כוויט ודודו של רמזי יוסף, שהיה חלק מחבורתו בפיליפינים. ח'אלד הצליח לחמוק ממעצר בשנת 95' ושמו הוצב ברשימת מבוקשי האף-בי-איי. אין ספק כי בהכנותיהם ובניהולם את מתקפת הטרור בארה"ב גילו מפקדי אלקאעדה כדרכם סבלנות ויכולת תכנון יסודי לטווח ארוך. הפעם הם שקדו על הכשרת מספר טייסים, שאפשר להם בסופו של דבר להוציא את מזימתם ההרסנית לפועל.

בן לאדן היה מעורב באופן אישי בתכנון הפיגועים, והצהיר כי ידע מראש על המזימה והמתין לראות מה יהיו תוצאותיה. לדבריו, הוא שהיה "האופטימי" מבין שותפי הסוד להתקפה, חזה את קריסתן של ארבע קומות

"בלבד" בכל אחד ממגדלי התאומים, ששימשו יעד למתקפה, וכתוצאה מכך את מותם של אלפי אנשים. הוא הודה שלא פילל כי ההצלחה תהיה כה גדולה וששני הבניינים יקרסו. תקיפת הפנטגון והבית הלבן או הקפיטול (שהיו אמורים, ככל הנראה, להיות היעד הרביעי) נועדה להשלים את המתקפה נגד ארה"ב.

כדרכם של פיגועי טרור רבים אחרים, נועדה גם מתקפת טרור זו להשיג מספר מטרות במקביל:

- ביצוע פרובוקציה:

זו הייתה המטרה האופרטיבית הקונקרטי הראשונה במעלה של המתקפה בארה"ב בעיני בן לאדן. ההרג ההמוני וההרס הרב שלהם קיוו מתכנני הפעולה, נועדו לגרור את ארה"ב למלחמה כוללת וחסרת אבחנה נגד העולם המוסלמי. היא נועדה לאושש את התפיסה, שניסה בן לאדן להפיץ בקרב מדינות האסלאם והמוסלמים ברחבי העולם על מאבק בין "תרבות הרשע" המערבית לבין "תרבות הצדק" האסלאמית – המאבק הבלתי נמנע של הדספוטיות והטרור האמריקנית מול הטוהר האסלאמי. בן לאדן ואנשיו ייחלו להכרזת מלחמה טוטלית מצד ארה"ב נגד העולם המוסלמי כולו. הם קיוו כי התקפה כזו תיצור דיכוטומיה בין שני מחנות יריבים מובהקים, שינהגו ע"פ הכלל האנושי המוכר הגורס "הלנו אתה אם לצרינו". מחנה אחד, בראשו ארה"ב ועוד מספר קטן של מדינות מערביות שיצטרפו אליה, ומנגד המחנה השני שיכלול את העולם המוסלמי כולו שיתגייס לצידו, משום שיחוש דחוי או מנוכר ע"י המערב העוין.

בן לאדן העריך כי בכל מקרה הפעולה שביצעו אנשיו תרחיב את מחנה אוהדיו המצומצם לכלל מחנה גדול ועצום אלפי מונים מזה שעמד לרשותו ערב המתקפה. לאור תגובת הנגד הצפויה מצד יריביו, נועדה הפרובוקציה הגדולה "לסחוט" מארה"ב מכלול של פעולות נגד שיחשפו בפני המוסלמים בפרט ובפני דעת הקהל העולמית ככלל את פרצופה האמיתי, שבניגוד ליומרותיה והצהרותיה הינו אנטי מוסלמי, אנטי דמוקרטי ואנטי הומני בעליל.

- ביצוע "תעמולה ע"י מעש":

בן לאדן ואנשיו רצו להוכיח לחברי אלקאעדה ולתומכיו במחנה האסלאמי הרדיקלי את יכולתם של "הלוחמים המוסלמים" להכות מכה אנושה בחברה האמריקנית ובסמלי העוצמה שלה ובה בעת לחשוף את חולשתה ופגיעותה של המעצמה האמריקנית. בשידור בטלוויזיית "אל ג'זירה" בדצמבר 2001 מנה בן לאדן את הישגי הפיגועים בארה"ב, ובהם ציין את חשיפת פגיעותה וחולשתה של ארה"ב שנגרמו בעטיים של כמה מוסלמים בודדים. "המלחמה באפגניסטן חשפה את חולשת ארה"ב. למרות היתרונות הטכנולוגיים הברורים שיש למכונת המלחמה שלה, היא אינה מצליחה להכניע את המוג'אהדין המוסלמים". ההישג השני לדידו היה חשיפתה של מה שכינה "השנאה הצלבנית" לאסלאם.

חיזוק לכוונה זו ניתן למצוא גם בעדותו המוקלטת של אל חיזנאווי, אחד מ-19 המתאבדים, שצולמה כחצי שנה לפני המתקפה, ובה הוא הקריא את צוואתו ואמר: "אמריקה היא שום דבר מעבר לתעמולה ואוסף עצום של הצהרות כוזבות ומוגזמות. האמת היא מה שאתם רואים. הרגנו בהם (באמריקנים) מחוץ לארצם, השבח לאל, ואנו הורגים אותם בתוך בתיהם".

- האצת גיוס מתנדבים חדשים לתנועת הג'האד העולמי:
בן לאדן ביטא זאת באופן הברור ביותר: "מעשי הגברים הצעירים הללו בניו יורק ובוושינגטון מאפילים על כל הנאומים שנאמרו בכל מקום אחר בעולם. הנאומים שלהם (הכוונה למעשיהם) הובנו ע"י כל הערבים והלא ערבים כאחד... מספר האנשים אשר אימצו את דת האסלאם לאחר המבצע היה גדול יותר ממספר האנשים שאימצו את האסלאם ב-11 השנים האחרונות".
- הריגת מספר רב ככל הניתן של אזרחים אמריקנים:
כאמור, ההערכה "המתונה" ביותר של מתכנניה הייתה של לפחות אלפי אנשים.
- פגיעה קשה ביותר בכלכלת ארה"ב.
- פגיעה בסמלי התרבות האמריקנית המשמשת מודל חיקוי של אזרחי הציוויליזציה המערבית, אויבתם המרה.

ב-11 בספטמבר 2001 בוצעה בארה"ב מתקפת הטרור הקטלנית ביותר בתולדות הטרור הבינלאומי, שכוונה נגד יעדים המסמלים את עוצמתה הכלכלית והצבאית של ארה"ב, והשפיעה באופן דרמטי על מערכת היחסים הבינלאומית.

בפיגועים אלה נהרגו כ-3,000 בני אדם מ-80 מדינות שונות, רובם כתוצאה מפגיעה מכוונת של שני

המטוסים שהוטסו בידי חוטפים מתאבדים אל תוך מגדלי התאומים בניו יורק. שני הבניינים הגבוהים קרסו וגרמו למות כ- 2,500 בני אדם, ששהו בהם או שהשתייכו לכוחות ההצלה שעסקו בפעולות חילוץ של הלכודים בבניינים הבוערים.

יעד אחר שהותקף, גם הוא בעל משמעות סמלית, היה בניין הפנטגון בושינגטון, שנפגע קשות ע"י מטוס חטוף שלישי שהוטס ע"י החוטפים המתאבדים והתרסק לתוכו. כוונת חוטפי המטוס הרביעי הייתה, ככל הנראה, להתרסק אל תוך "הבית הלבן", אולם מזימתם סוכלה בזכות מאבקם ההירואי של נוסעי המטוס, אשר הבינו בעקבות שיחת טלפון, שניהלו מהמטוס עם קרוביהם שסיפרו להם על גורל המטוסים הקודמים, כי כוונת חוטפיהם היא להתרסק לתוך מטרה נבחרת בתוך ארה"ב. החלטת נוסעי מטוס זה לתקוף את חוטפיהם ולמנוע מהם לבצע את זממם גם במחיר חייהם שלהם, גרמה להתרסקות המטוס באזור בלתי מיושב בפנסילבניה, ובכך חסכה חיי אדם רבים אחרים.

בכל ארבעת המטוסים החטופים נהרגו מאתיים ארבעים ושישה נוסעים ואנשי צוות. מניין ההרוגים אינו כולל את תשעה עשר החוטפים. על הקרקע נהרגו עוד כאלפיים שבע מאות וחמישים בני אדם. במקביל, נגרמו כתוצאה ממתקפת הטרור בארה"ב נזקים כלכליים ישירים ועקיפים בסך מאות מיליארדי דולר, והשלכותיהם עדיין ניכרות בכלכלה האמריקנית בפרט ובכלכלה העולמית ככלל.

פיגועי אלקאעדה והג'האד העולמי נגד יעדים ישראלים ויהודיים לפני פיגועי ה- 11 בספטמבר 2001

א. פיגועי הטרור של "בוגרי אפגניסטן" נגד יעדים בישראל:

עבדאללה עזאם (ושותפו בן לאדן) מצאו באפגניסטן את המקום האידיאלי להכנת ("אעדאד") המוסלמים הצעירים ובהם פלסטינים שייטלו חלק במאבק נגד ישראל. עזאם עודד צעירים פלסטינים להגר לאפגניסטן על מנת שיוכלו להשתתף בקרבות ולחזות במעשי גבורה. הוא סבר שרק באפגניסטן הם יתגברו על הפחד מהמוות ויבנו לעצמם את אמונת ה"תוכל" (ביטחון באללה). רק שם הם יוכלו להבשיל מבחינה דתית, מנטלית וצבאית במטרה לשרת את ה"ג'האד" בפלסטין מאוחר יותר.

ואכן, פלסטינים וירדנים ממוצא פלסטיני הגיעו במהלך שנות השמונים לאפגניסטן ונטלו חלק בלחימה נגד הסובייטים ונגד הצבא האפגני הקומוניסטי. לאחר סיום המלחמה ומות עזאם שבו רבים מהם לירדן, אך בודדים בלבד הצליחו להסתגל לישראל ואף להתעמת עם כוחות צה"ל. כך היה במקרה של צ'ראר עיסא אלשישאני (ממוצא צ'צ'ני), לשעבר קצין הנדסה בצבא הירדני, שבמהלך שנות השמונים פרש מהצבא ונסע לפקיסטן, שם נפגש עם עבדאללה עזאם. הוא עסק בהכשרתם הצבאית של המתנדבים המוסלמים הערבים והלא ערבים, עבד בירחון "אלבניאן אלמרצוץ" והשתתף במספר קרבות נגד הסובייטים כיועצו של עבד רב אלרסול סיאף. כעבור זמן מה שב לירדן. בשנת 1989 הוא הצליח לחדור מירדן לישראל ונהרג בעימות עם כוחות צה"ל.

דוגמא נוספת היא של "המהנדס" אבראהים עבד אלהאדי, לשעבר חבר אגודת המהנדסים בשכם ופעיל חמאס ידוע, שנעצר בסוף שנות השמונים ע"י כוחות הביטחון הישראליים בחשד שתכנן לפוצץ מכונית תופת בישראל. עבד אלהאדי הודה בחקירתו, כי אומן בפקיסטן ע"י עבדאללה עזאם וכי עזאם אימן פלסטינים נוספים ושלח אותם בחזרה לשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה.

ביולי 1997 נעצרו ע"י המודיעין הירדני חמישה צעירים ירדנים ממוצא פלסטיני ("בוגרי אפגניסטן") שתכננו להסתנן לישראל ולבצע פיגועים נגד ישראלים ונגד בכירים ברשות הפלסטינית. העצורים מסרו בחקירה שהם משתייכים ל"תנועת שבועת האמונים לאמאם". ברשותם נמצאו כלי נשק וחומרי חבלה והם נידונו בבית הדין לביטחון המדינה לעשר עד חמש עשרה שנות מאסר. מעבר לשלושת המקרים שצוינו לעיל, לא ראינו גל של פיגועי טרור או ניסיונות לבצע פיגועי טרור ע"י "בוגרי אפגניסטן" בתוך ישראל לאחר סיום המלחמה באפגניסטן, והתופעה של "בוגרי אפגניסטן" שפועלים בתוך ישראל הייתה נדירה ומאוחרת יחסית, הללו, שהיו ילידי יהודה, שומרון וחבל עזה, לאחר שעברו הכשרה צבאית במחנות האימונים של אסאמה בן לאדן משנת 1998 לפעול בכיוון זה לאחר שעברו הכשרה צבאית במחנות האימונים של אסאמה בן לאדן באפגניסטן. ניסיונותיהם לבצע פיגועי טרור בתוך ישראל סוכלו ע"י כוחות הביטחון הישראליים.

מעצר חוליות טרור של "בוגרי אפגניסטן" בישראל: **פרשת סאא'ד הנדאוי**

בפברואר 2000 נעצר בישראל סאא'ד סיתאן מחמוד הנדאוי, פלסטיני שמוצא משפחתו מחלחול שליד חברון ואשר התגורר שנים רבות בלבנון. משפחתו שבה לחברון עם הקמת הרשות הפלסטינית, ואביו כיהן כמפקד משטרת חברון. בחקירתו הוא סיפר כי יצא בשנת 1998 ללימודים בפקיסטן. במהלך לימודיו שמע מפי חבר על אפשרות לעבור אימונים צבאיים באפגניסטן.

ביוני 1998 יצא הנדאוי יחד עם חבר נוסף לאימונים באפגניסטן, תחילה הגיעו לעיר ג'לאלאבאד ומשם למחנה דורנטה, אחד ממחנות האימונים של בן לאדן. השניים עברו יחד עם עוד שנים עשר אנשים נוספים אימונים בנשק קל ובחומרי חבלה ובתום האימונים שבו לפקיסטן.

בנובמבר 1998 יצא הנדאוי פעם נוספת לאפגניסטן להרחבת אימוניו לאמצעי לחימה נוספים. האימונים התקיימו גם הפעם במחנה דורנטה בקבוצה של 15 איש ונמשכו כחודשיים. הנדאוי התאמן בדורנטה ברובים, במקלעים, באר-פי-ג'י ובאקדחים ובתום אימוניו הצבאיים חזר לאזור יהודה ושומרון ותכנן עם חבריו לבצע פיגועים נגד ישראל. בעת מעצרו נמצאו ברשותו תרשימים להרכבת מטעני חבלה.

פרשת באסל דקה

במרץ 2000 נעצר בישראל באסל ראשד מחמד דקה, תושב טול כרם. במהלך שנת 1999 היה דקה

סטודנט באוניברסיטת קראצ'י שבפקיסטן. במהלך לימודיו יצא יחד עם חברו לאפגניסטן לצורך ביצוע אימונים צבאיים. בדרכו לאפגניסטן הגיע דקה לעיירת הגבול הפקיסטנית פשאווור, שם צורף לקבוצת מתנדבים ממדינות ערביות שונות, ויחד נשלחו למחנה אימונים דורנטה של בן לאדן בקרבת העיר ג'לאלאבאד. במשך כשלושה שבועות עבר אימונים בתפעול כלי נשק שונים, כגון, קלצ'ניקוב, אר-פי-ג'י ורימונים. לאחר סיום אימונים אלה עבר סדרת אימונים נוספת בהפעלת אמצעי חבלה, ובתום אימוניו שב לישראל ונעצר.

פרשת נביל אבו עוכל

ביוני 2000 נעצר בישראל נביל מדירס מוחמד אבו עוכל, תושב מחנה הפליטים ג'באליה שברצועת עזה. בשנת 1990 הצטרף עוכל לארגון החמאס והשתתף בפעילות ה"דעוה" של הארגון. במהלך 1993-1995 היה חבר במנגנון הביטחון של החמאס ועסק במעקב אחר חשודים בשיתוף פעולה עם ישראל ובאיסוף מודיעין על כוחות צה"ל ברצועת עזה. בשנת 1997 יצא עוכל עם כמה פעילי חמאס נוספים לכנס בנושא ה"דעוה" בקראצ'י שבפקיסטן. במסגרת ביקורו עבר אימונים צבאיים במחנות האימונים של ארגון "חרכת אלאנצאר" בקשמיר ובמחנה האימונים של בן לאדן באפגניסטן. ביולי 1998 חזר עוכל לרצועת עזה והמשיך לפעול במסגרת ה"דעוה" של החמאס.

במהלך 1998 נפגש עוכל עם מנהיג החמאס השייח' אחמד יאסין, סיפר לו על האימונים שעבר וביקש את ברכתו לפעול נגד ישראל. השייח' יאסין נתן לעוכל את ברכתו ואף העביר לו כספים למימון פעילותו. ביוני 2000 ניסה עוכל לצאת לאימונים נוספים באפגניסטן דרך שדה התעופה דהניה ברפיח, אולם נעצר ע"י כוחות הביטחון של ישראל. מחקירתו עלה כי התכוון לבצע את הפיגועים הבאים:

1. פיגועים בשווקים ובמתקנים צבאיים בישראל באמצעות מטעני חבלה המופעלים ע"י טלפון סלולארי.
2. חטיפת חיילי צה"ל.
3. שיגור טיל לעבר התנחלות ברצועת עזה.

עוכל ניסה לגייס ערבים ישראלים שסייעו בידיו בביצוע הפיגועים בישראל. הסיבה למיעוט הניסיונות מצד "בוגרי אפגניסטן" לבצע פיגועים בתוך ישראל טמונה, בעיקרה, בתיאורית ה"ג'האד" האסלאמי העולמי. זו אמנם העמידה את שחרור פלסטין כראשונה בסדר העדיפויות של הערבים, אולם קבעה כי כאשר המציאות אינה מאפשרת את שחרורה מסיבות שונות, כגון, "הגבולות סגורים, הידיים הכבולות ועיני שלטונות מדינות ערב אורבות לכל מי שניסה לחצות את גבולן במטרה

להרוג יהודיים" כדברי עבדאללה עזאם, אזי מוטלת עליהם החובה האינדיבידואלית להגר לכל מקום בו

מתקיים ה"ג'האד למען אללה" ובו קיים הסיכוי הטוב ביותר לנצח את ה"כופרים" ולהקים שם את "דאר אלסלאם". באשר לשאר המוסלמים בעולם, עליהם מוטלת החובה האינדיבידואלית לדלג על

פלטין ולהתחיל היישר במקום בעל הסיכויים הטובים ביותר להפוך ל"דאר אלסלאם".

ב. פיגועי הטרור של "בוגרי אפגניסטן" נגד יעדים ישראלים ויהודיים בחו"ל:

מאותה סיבה של הזנחת ה"ג'האד" נגד ישראל בשטחה, הזניחו "בוגרי אפגניסטן" את הפעולה נגד יעדים

יהודיים וישראלים בחו"ל. במקום זאת, העדיפו הללו להתמקד בפיגועים נגד המשטרים ה"כופרים"

בארצות מוצאם או נגד נציגויותיהם בארצות זרות ופיגועים נגד ארה"ב ומדינות מערביות אחרות. מספר

פיגועי הטרור או הכוונות לבצע פיגועי טרור נגד יעדים יהודיים וישראלים בחו"ל מצד "בוגרי אפגניסטן"

היה קטן יחסית, ביניהם אפשר לציין הרצח של הרב מאיר כהנא בנובמבר 1990 בברוקלין שבניו יורק;

סיכול התוכנית לבצע שרשרת של פיגועים בניו יורק ביוני 1993 שכללה גם התנקשות בחייו של סנטור

יהודי אמריקאי (באישורו ובהשראתו של השייח' העיוור עמר עבד אלרחמן); הניסיון הכושל לפוצץ את

שגרירות ישראל בבנגקוק במרץ 1994 באמצעות מכונת תופת (ניסיון בו היה מעורב, לפי גורמי מודיעין

במערב, רמזי יוסף); מעצר חברים בתנועת "שבועת האמונים לאימאם" בסוף 1995 בחשד שהתכוונו

לבצע פיגועים נגד יעדים ישראלים בירדן; הפיגוע נגד תיירים במלון "אירופה" בקהיר באפריל 1996

שכוון במקור נגד תיירים ישראלים שנהגו להשתכן במלון זה; שלושה פיגועים נגד יעדים יהודיים בצרפת

בשנים 1994 – 1996 במסגרת מערכת הטרור הכוללת שניהל ה – GIA האלג'יראי בצרפת; סיכול

מערכת טרור בדצמבר 1999, שתוכננה להתבצע בירדן במהלך חגיגות המילניום נגד יעדים ישראלים,

יהודיים ואמריקאיים. אנשי רשת הטרור אומנו במחנותיו של בן לאדן באפגניסטן. את ההיתר ההלכתי

והסיוע הלוגיסטי לרשת טרור זו העניקו שלושה "בוגרי אפגניסטן – דור א'" הידועים ככירים מאוד בארגון

"אלקאעדה": זין אלעאבדין מחמד חסין ("אבו זבידה אלפלסטיני"), שנעצר בפקיסטן במרץ 2002 והוסגר

לארה"ב, עמר מחמוד עת'מאן אבו עמר ("אבו קתאדה אלפלסטיני"), שנעצר בלונדון באוקטובר 2002, וכן

ח'ליל דיק, אמריקאי ממוצא פלסטיני, שנעצר בפקיסטן בדצמבר 1999 והוסגר לירדן, שם הוא הואשם

בחברות בארגון "אלקאעדה", בהחזקה ובייצור של חומרי נפץ ובכוונה לבצע פיגועי טרור בירדן (שוחרר

ב- 23 במאי 2001 מחוסר ראיות).

פיגועי "בוגרי אפגניסטן" נגד יעדים ישראלים ויהודיים בחו"ל: מצרים, ירדן, אלג'יריה, ארה"ב

מצרים

ב- 16 באפריל 1996 תקפה חוליה של ארגון "אלג'מאעה אלאסלאמיה" בירי נשק קל קבוצת תיירים, צליינים יוונים אורתודוקסים, שעמדה לצאת ממלון "אירופה" בקהיר, שם נהגו תיירים ישראלים להשתכן. בהתקפה נרצחו 17 תיירים יוונים. בעקבות הפיגוע פרסם הארגון הודעה, שבה נטל אחריות לפיגוע בתיירים ישראלים הנוהגים לפקוד את מלון "אירופה" בקהיר כנקמה על התקפות צה"ל בלבנון.

ירדן

ב- 13 בדצמבר 1999 נעצרה בירדן רשת טרור ובה 13 אנשים שהורכבה מירדנים, אלג'יראים ועיראקים. בראש רשת הטרור בירדן עמד ח'צ'ר אבו הושר, "בוגר אפגניסטן" שנעצר בעבר בירדן בשנת 1993 באשמת ביצוע פיגועים בממלכה, אך זכה לחנינה מהמלך חסין ושחרר. כתבי האישום שהוגשו נגד העצורים בפרשה מלמדים כי ברשת היו 28 חברים, אחד מהם היה ראא'ד חג'אזי, אזרח אמריקאי ממוצא פלסטיני, שמאוחר יותר נעצר בסוריה והוסגר לירדן, שם נגזר עליו עונש מוות בשל חלקו בפרשה. חלק מחברי רשת הטרור עברו אימונים ואינדוקטרינציה במחנות האימונים של בן לאדן באפגניסטן, בסיומם נשבעו אמונים לבן לאדן ולתיאורית "הג'האד האסלאמי העולמי" ושבו לירדן. אחרים התאמנו במחנות בלבנון בסיוע אנשי חיזבאללה וגורמים איראניים. הרשת תכננה לבצע שורה של פיגועים בירדן במהלך חגיגות המילניום כחלק ממתקפה משולבת, שתוכננה ע"י מפקדת אלקאעדה באפגניסטן ושנועדה לגרום לעשרות קורבנות ישראלים, אמריקאים ואחרים. יעדי הפיגוע היו:

- מלון "רדיסון מוריה" בעמאן.
- אתר הצליינות במע'טס שלפי האמונה הנוצרית הינו אתר הטבילה של ישו בנהר הירדן.
- תיירים המבקרים בהר נבו, שע"פ האמונה היהודית הינו מקום קבורתו של משה רבנו.
- תיירים ישראלים בגבול ירדן ישראל.

ראשי הרשת הונחו ע"י "אבו זבידה אלפלסטיני", "בוגר אפגניסטן – דור א'" שהיה פעיל בכיר בארגון אלקאעדה ואחראי להפעלת שני "תאי המילניום" בירדן ובארה"ב. אבו זבידה הוסגר מפקיסטן לארה"ב במחצית שנת 2003. הרשת מומנה ע"י "אבו קתאדה הפלסטיני" ונוסף על כך הונחתה לממן את פעילותה באמצעות פעילות פלילית, למשל, מעשי שוד. רק תודות לפעילות כוחות הביטחון הירדניים סוכלה מזימה זו בעודנה באיבה וללא נפגעים, ולא הותירה רושם כלשהו בדעת הקהל בישראל ובעולם.

אלג'ריה

הקבוצה האסלאמית החמושה (GIA)

בשנים 1995 – 1996 ביצעה "הקבוצה האסלאמית החמושה" ("אלג'מאעה אלאסלאמיה אלמסלחה" (GIA)

סדרת פיגועים בצרפת ובתוך כך גם פיגועים נגד יעדים יהודיים:

- ב-7 בספטמבר 1995 התפוצצה מכונית תופת ליד בית ספר יהודי בעיירה וילרבאן הסמוכה לליון. 13 נפצעו כתוצאה מהפיצוץ, אחד מהם באורח קשה. המטען נועד להתפוצץ בזמן צלצול הפעמון המבשר על סיום הלימודים, אולם עקב תקלה טכנית שגרמה לאיחור במועד הצלצול, לא יצאו התלמידים לבתיהם בזמן שהמכונית התפוצצה וכך ניצלו חייהם של רבים מהתלמידים.
- ב-3 בדצמבר 1996 התגלתה בפריס קלטת וידאו ממולכדת, שנשלחה למנהל העיתון היהודי "טריבון ז'וויף", הפיצוץ לא התרחש עקב תקלה טכנית במטען.

יצוין, כי ניסיון פיגוע ראשון נגד יעד יהודי בצרפת אירע כבר בשנת 1994 כאשר התגלתה ונוטרלה מכונית תופת שהוצבה ליד בית הכנסת בליון.

ארה"ב

רצח הרב מאיר כהנא בניו יורק

ב-5 בנובמבר 1990 נרצח הרב מאיר כהנא ע"י אלסיד נציר מיד לאחר הרצאה שנשא בניו יורק. אלנציר, אזרח מצרי שהגיע לארה"ב כמהגר בשנת 1989, נשא אזרחית אמריקאית, וכך זכה באזרחות אמריקאית. הוא היה חלק מחבורה אסלאמית רדיקלית, שאנשיה נהגו להתפלל במסגד בניו ג'רזי, שבו הטיף השייח' המצרי העיוור עומר עבד אלרחמן, שאף נתן את ברכתו לביצוע הרצח של כהנא. קשריו של הרוצח עם החבורה שהייתה מעורבת כשנתיים מאוחר יותר בתכנון ובביצוע של מספר פיגועי ראווה בניו יורק ובכללם גם הפיגוע במגדלי התאומים ב-26 בפברואר 1993, התגלו רק בעקבות חקירת הפיגוע במגדלי התאומים. למרות שרמזי יוסף עצמו (מתכנן פיגוע "מגדלי התאומים") לא היה מעורב ברצח כהנא, הוא הסתמך בפעילותו בארה"ב על חברי התא האסלאמי הזה. שלושה מבין שבעת הנאשמים בפיגוע ב"מגדלי התאומים" היו קשורים לאלסיד נציר. אחד מהם, מחמוד אבו חלימה, אף שימש כנהג המילוט של נציר, אך בשל טעותו בזיהוי מקום ההמתנה לנציר לא התגלה דבר מעורבותו ברצח, אלא כעבור שנים.

מעצר רשת טרור אסלאמית בארה"ב ביוני 1993:

ביוני 1993 נעצרו בניו יורק תשעה אזרחים, חמישה מהם ממוצא סודאני, אשר השתייכו לרשת הטרור האסלאמית שפעלה בארה"ב בהשראתו של מנהיגה הרוחני, השייח' המצרי העיוור עומר עבד אלרחמן. אחד העצורים שימש מתורגמן האישי של השייח'. חברי התא היו קשורים עם פעילים אסלאמים אחרים שהיו מעורבים בפיגועים קודמים, כגון רצח הרב כהנא, ועם חברי תא הטרור של רמזי יוסף שתכנן את הפיגוע הראשון במרכז הסחר העולמי בפברואר 1993. חברי התא תכננו לבצע שורה של פיגועי טרור

קטלניים בניו יורק רבתי:

- פיצוץ מכוניות תופת במנהרות לינקולן והולנד המובילות מניו ג'רזי למנהטן בשעות השיא.
- פיצוץ מכונית תופת ליד בניין האו"ם.
- פיצוץ במטה אף-בי-איי.
- התנקשות בפוליטיקאים אמריקנים בכירים ובהם סנטור יהודי ובמדינאים זרים המבקרים בניו יורק.

רשת הטרור האסלאמית שנחשפה בארה"ב ביוני 1993, התאפיינה בכך שהורכבה מצעירים מוסלמים סונים יוצאי ארצות המזרח, רובם בשנות העשרים שלושים לחייהם, חלק מהם "בוגרי אפגניסטן". חברי הרשת גויסו מקרב מתפללי המסגד שבו הטיף השייח' המצרי העיוור עומר עבד אלרחמן, והם הושפעו מדרשותיו ומהטפותיו המיליטנטיות, שקראו להרוג את הכופרים אויבי האסלאם, ובראשם את האמריקאים. חברי הרשת פעלו למימוש צוויו של מנהיגם הרוחני באמצעות תכנון קונקרטי לביצוע מערכת טרור רבתי בארה"ב. חלק מהפעילים היו בעלי השכלה מקצועית בתחומי ההנדסה הכימית והאלקטרוניקה, והשתמשו בכישוריהם אלה כדי להרכיב את מטעני החבלה שבהם השתמשו.

לסיכום, ניתן למנות מספר סיבות למיעוט היחסי של פעולות הטרור מצד "בוגרי אפגניסטן" וארגוני הטרור

האסלאמיים נגד ישראל ונגד יעדים ישראלים ויהודיים בחו"ל:

- **תאוריית הג'האד האסלאמי העולמי** – זו אמנם העמידה את שחרור פלסטין כראשונה בסדר העדיפויות של הערבים, אולם קבעה כי כאשר המציאות אינה מאפשרת את שחרורה מסיבות שונות, כגון, "הגבולות סגורים, הידיים הכבולות ועיני שלטונות מדינות ערב אורבות לכל מי שניסה לחצות את גבולן במטרה להרוג יהודיים" כדברי עבדאללה עזאם, אזי מוטלת עליהם החובה האינדיבידואלית להגר לכל מקום בו מתקיים ה"ג'האד למען אללה" ובו קיים הסיכוי הטוב ביותר לנצח את ה"כופרים" ולהקים שם את "דאר אלאסלאם". באשר לשאר המוסלמים בעולם, עליהם מוטלת החובה האינדיבידואלית לדלג על פלסטין ולהתחיל היישר במקום בעל הסיכויים הטובים ביותר להפוך ל"דאר אלאסלאם". מכאן, שהרוב המכריע של "בוגרי אפגניסטן" התרכז במקדי עימות

אחרים שבין האסלאם ל"כופרים" וזנח את ה"ג'האד" נגד ישראל.

- **מיקוד פעילות הטרור ביעדים אמריקאיים** – במקום פתיחת חזית מול ישראל, העדיפו "בוגרי אפגניסטן" להתמקד בפיגועים נגד ארה"ב שאותה ראו כאויב העיקרי של האסלאם וכמי שתומכת בישראל, מטפחת את המשטרים ה"כופרים" בארצות המוסלמיות ומתערבת בצורה ישירה בנעשה בשטחי האסלאם דוגמת מלחמת המפרץ בשנת 1991.
- **מיקוד המאבק במשטרים "הכופרים" בארצות המוסלמיות** – במקביל להתמקדות בלחימה נגד ארה"ב, פעלו "בוגרי אפגניסטן" נגד המשטרים ה"כופרים" בארצות מוצאם או נגד נציגויותיהם בארצות זרות מתוך מגמה להביא להפלת משטרים אלה והחלפתם במשטרים אסלאמיים.

פיגועי אלקאעדה והג'האד העולמי נגד יעדים ישראלים ויהודיים לאחר פיגועי ה-11 בספטמבר

א. מעצר רשת הטרור האסלאמי בסינגפור:

במהלך דצמבר 2001 נעצרו בסינגפור 15 חברי ארגון "אלג'מאעה אלאסלאמיה" הסינגפורי, שעסקו

בהכנות לביצוע פיגועים נגד יעדים אמריקאיים, בריטיים, ישראלים ואוסטרליים בסינגפור. ארגון "אלג'מאעה אלאסלאמיה" של דרום מזרח אסיה היה בעל מבנה היררכי, שבראשו עמד המנהיג הרוחני ותחתיו פעלה מועצה מייעצת ("מג'לס אלשורא"), שמקום מושבה במלזיה ושהפעילה ותיאמה את פעילות הנציגויות של הארגון באינדונזיה, בסינגפור, בפיליפינים ובמלזיה.

ראש הארגון "אלג'מאעה אלאסלאמיה" בסינגפור היה חאג' איבראהים חאג' מאידין (בן 51), שהתאמן שם בשנת 1993. תחת הנהגתו של מאידין פעלה מועצה מייעצת מקומית שהפעילה ועדות/יחידות שונות שעסקו בתחומי התקשורת, הכספים, הביטחון, המבצעים והדת. בחסות "אלג'מאעה אלאסלאמיה" פעלו בסינגפור לפחות שלושה תאי טרור, אשר נחשפו ע"י השלטונות הסינגפוריים. בראש אחד מהתאים בסינגפור עמדו שני זרים שלא נתפסו: האחד "סמי", חבר אלקאעדה ממוצא ערבי שהשתמש בתיעוד קנדי, והשני "מייק" שמוצאו מאינדונזיה. חשיפת הרשת הסינגפורית החלה, כנראה, בעקבות העברת מידע מארה"ב לשלטונות הסינגפוריים על קלטת וידאו, שנמצאה בהריסות ביתו באפגניסטן של אחד מסגניו של בן לאדן, מחמד עאטף ("אבו חפץ אלמצרי"), שנהרג בהפצצות האמריקאיות על מחנות "אלקאעדה" באפגניסטן באוקטובר 2001.

מחקירת העצורים בסינגפור עולה כי חברי תאי הטרור עסקו בהכנות לביצוע פיגועים, ובמסגרת זו עסקו באיסוף מודיעין על יעדי הפיגועים, בהכנת דירות סתר וברכישת חומרים כימיים, שנועדו להכנת חומרי נפץ מאולתרים שיורכבו במכוניות התופת. הרשת הסינגפורית הכינה מספר תוכניות פיגועים:

- פיגוע נגד אוטובוס המסיע חיילים אמריקאיים בחופשה מבסיס הצי לתחנת הרכבת התחתית ב – Yishum. פיגוע זה היה אמור להתבצע, כנראה, באמצעות אופניים ממולכדים. קלטת העוסקת בהכנת אופניים ממולכדים וכן קלטת המתעדת את סביבות תחנת הרכבת התחתית ומקומות חנייה לאופניים מחזקות את ההשערה בדבר מאפייני הפיגוע.
- פיגוע נגד כלי שיט אמריקאי. ברשות אחד העצורים נמצאה מפה עם נקודות תצפית על "שטח ההריגה" לאורך נתיב שיט של כלי שיט אמריקאיים בסמוך לחופי סינגפור.
- פיגוע באמצעות מכונית תופת נגד שגרירות ארה"ב בסינגפור. נמצאו צילומי וידאו המתעדים את מתחם השגרירות, וחברי התא נתבקשו להכין מקומות מסתור, שבהם ניתן יהיה להסתיר את מכונית התופת, וכן לרכוש חומרים כימיים להכנת מטעני חבלה.

- פיגועים נגד שגרירויות ישראל, בריטניה ואוסטרליה בסינגפור, ככל הנראה גם כאן באמצעות מכוניות תופת.

- בוצע איסוף מודיעין על חברות אמריקאיות ובנייני מגורים, שבהם מתגוררים אזרחים אמריקאיים בסינגפור.

המעצרים של חברי הרשת מנעו, ככל הנראה, שרשרת פעולות טרור שהכנתן נמצאה בשלבים מתקדמים.

ב. פרשת ריצ'רד קולוין ריד ("האיש בעל נעלי הנפץ"):

ב- 22 בדצמבר 2001 ניסה מחבל מתאבד בשם ריצ'רד קולוין ריד לפוצץ מטוס נוסעים אזרחי בטיסת "אמריקן אירליינס" 63 שהיה בדרכו מפריז למיאמי. בנעליו הוטמנו בין מאה למאתיים גרם חומר נפץ, ואותן ניסה להצית במטרה לפוצץ את המטוס על 196 נוסעיו ואנשי צוותו, כשעתיים לפני מועד נחיתת המטוס במיאמי. רק הודות לערנות של דיילת המטוס, שהוזעקה למושביו של ריד ע"י נוסע שחשד בו, ונטרולו בסיוע נוסעי המטוס, נמנע אסון כבד ביותר.

ריד טען בחקירתו כי פעל לבדו, אולם התברר כי היה חלק מתא טרור הקשור לאלקאעדה ששיגר אותו למשימתו. כמו כן, עמד ריד בקשר קבוע עם מפעיליו בפקיסטן באמצעות האינטרנט, וככל הנראה קיבל באמצעי זה הנחיות. מתחקורו עלה, כי הוא ביקר בישראל בשליחות אלקאעידה ועסק באיסוף מודיעין על מטרות פוטנציאליות לפיגועים בישראל ובכלל זה בניינים גבוהים באזור ת"א.

הרקע האישי שלו מצביע על דפוס פעולה מוכר של גיוס אזרחים בריטים מתאסלמים לשורות אלקאעדה ותאי הטרור הנתמכים על ידו. ריד נולד בבריטניה לאב ממוצא ג'מייקני ולאם בריטית מהמעמד הבינוני.

האב, טיפוס של נווד שהסתבך גם בפלילים, עזב את הבית ואת אשתו ההרה. ריד היה מודע אמנם לקיומו של אביו הביולוגי, אך הוא מעולם לא פגש אותו עד הגיעו לגיל 12. ריד שגדל בבריטניה כבן תערובת, היה ע"פ עדות אביו ואחדים מבני משפחתו שהתראיינו לאחר היוודע דבר מעלליו, "צעיר מבולבל, אבוד, עצור

וטעון בכעסים". בהיותו בן 15 נשלח ריד הצעיר למוסד לעבריינים צעירים. בכלא שוכנע להתאסלם, וכאשר

שוחרר נמשך לחוגים הדתיים המוסלמיים הרדיקליים בבריטניה ובילה את רוב זמנו במסגדים באזור

בריקסטון. במסגדים אלה נערכו מפגשי הכנה אידיאולוגיים, שנועדו לשכנע צעירים מוסלמים מרחבי

אירופה להצטרף לג'האד העולמי. לאחר שעבר תהליך של אינדוקטרינציה בלונדון, נסע ריד לפקיסטן,

ומשם למחנות בן לאדן באפגניסטן, בהם עבר את "כור ההיתוך" של "בוגרי אפגניסטן". ריד בילה את זמנו בקרב אותם חוגים רדיקליים בבריטניה, שהצמיחו מתוכם טרוריסטים ידועים אחרים דוגמת: זכריא מוסאווי, ג'מאל בגאל ונזאר טרבליסי.

ג. פיגוע התאבדות בבית הכנסת העתיק באי ג'רבה, תוניסיה:

ב- 11 באפריל 2002 פוצץ נהג מתאבד מכלית דלק סמוך לבית הכנסת העתיק בג'רבה. הנהג, תוניסאי בן למשפחת מהגרים החיה בצרפת, נהג במכלית דלק שבתוכה הוטמנו חומרי נפץ. הנהג כיוון את המשאית כך שתפגע בבית הכנסת ובקבוצת תיירים שביקרה בו, ופוצץ את חומר הנפץ שהיה בתוכה. כתוצאה מהפיגוע נהרגו 19 בני אדם, מהם 14 תיירים גרמנים. "הארגון לשחרור המקומות הקדושים" וארגון "קאעדת אלג'האד" נטלו אחריות לפיגוע, במכתבים שנשלחו לעיתונים אלחיאית ואלקודס אלערבי. בהודעות נאמר כי המעשה הוא ביטוי להזדהות המוסלמים בעולם עם המאבק של אחיהם בפלסטין. יוזכר כי, את האחריות לפיגועים בקניה ובטנזניה נטל על עצמו ארגון בשם "הארגון לשחרור המקומות הקדושים", ואילו השם "קאעדת אלג'האד" הינו השם של הארגון אודות הקמתו בישרו בן לאדן וסגנו אימן אלט'ואהרי ביוני 2001, כשהודיעו על האיחוד "דה יורה" של ארגוני אלקאעדה והג'האד האסלאמי המצרי.

בראיון שנערך עם עבד אלעט'ים אלמהאג'ר, ממנהיגי הצבאיים הבולטים של ארגון אלקאעדה, הוא אישר כי את הפעולה בבית הכנסת בג'רבה ביצעו חברים באלקאעדה. אלמהאג'ר אמר כי נהג מכלית הדלק היה נואר סוף אלדין אלתוניסי. נואר היה "בוגר אפגניסטן", והחל בהכנותיו לפיגוע מספר חודשים לפני הביצוע. בחיפוש שנערכו בדירתו התגלו מספרי הטלפון של רמזי בן אלשיבה (Bin al-Shibh), שהיה מחבריו הבולטים של "תא המבורג", שאנשיו היו בין הטייסים שביצעו את מתקפת הטרור בארה"ב ב- 11 בספטמבר 2001. מחקירת האירוע עלה קשר של המתאבד לתאי טרור בצרפת, בגרמניה ובקנדה.

ד. מתקפת הטרור בקניה נגד מטרות ישראליות:

ב- 28 בנובמבר 2002 בוצעה מתקפת טרור משולבת נגד מטרות ישראליות בקניה:

- מכונית תופת נהוגה בידי מתאבדים התפוצצה במלון פרדייס במומבסה.
- 2 טילי כתף מסוג "סטראה" (SA-7) נורו לעבר מטוס ארקיע לאחר המראתו משדה התעופה של מומבסה אך החטיאו את המטרה.

נטילת אחריות ראשונה על הפיגוע פורסמה בשם ארגון לא מוכר בשם "צבא פלסטין". הארגון פרסם הודעה בתחנת הטלוויזיה של חיזבאללה אלמנאר, שבה ציין כי הפיגוע התבצע לרגל יום השנה ה-55 להחלטת החלוקה של האו"ם (כ"ט בנובמבר). בהודעה צוין, כי המפקדה הכללית של הארגון החליטה שעל העולם כולו לשמוע את כאב פליטים הפלסטיניים, ועל כן הוחלט לשגר לקניה חולייה של הארגון ולתקוף אינטרסים ישראליים. בסוף ההודעה נאמר, כי ההתקפות בוצעו בהתאם למתוכנן. מנהיג התנועה האסלאמית "אלמהאגרון" בלונדון, עומר בכרי מחמד, אמר כי ארגונים אסלאמיים שתומכים באסאמה בן לאדן הזהירו בשבוע הקודם לפיגוע באתרי דיונים ברשת האינטרנט כי עומד להתבצע פיגוע נגד יעדים ישראליים בקניה. בראיון לרשת אלג'זירה אמר בכרי כי "מקורות המידע שלנו נסמכים על פורומים פתוחים באינטרנט". לדבריו, המסר שהתקבל היה "אחים, אתם תקבלו חדשות משמחות בעשרים הימים האחרונים של חודש הרמדאן", וכי נאמר שהמטרה תהיה במזרח אפריקה.

ב-2 בדצמבר 2002 פורסמה נטילת אחריות במספר אתרי אינטרנט המזוהים עם ארגון אלקאעדה, בחתימת ארגון "קאעדת אלג'האד" – הלשכה המדינית. נראה כי מדובר בנטילת אחריות של אלקאעדה למרות שנטילת אחריות זו הייתה שונה במאפייניה מנטילות אחריות קודמות של הארגון. בהודעה נאמר כי המתקפה במומבסה נועדה "לחסל את כל החלומות של הברית היהודית צלבנית, שכיוונה לשמור על האינטרסים האסטרטגיים שלהם באזור. הפעולה באה, כדי להכות במוסד הישראלי, מכה נוספת, כמו המכות שנחתו בעבר בבית הכנסת בג'רבה". בהמשך נאמר, כי שתי הפעולות – הפיגוע במלון פרדייז והניסיון להפיל את מטוס ארקיע – "נועדו להבהיר למוסלמים בכל העולם שהמוג'אהדין עומדים לצד בני עמם בפלסטין וממשיכים בדרכם". ההודעה גם מזכירה את הקשר היהודי אמריקאי ונאמר בה, כי הפיגוע מהווה תגובה של "כיבוש המקומות הקדושים שלנו" וכן תגובה נגד מעשיה של ישראל בפלסטין. "מול הריגת ילדינו נהרוג את ילדיכם, מול נשותינו את נשותיכם, מול זקנינו את זקניכם מול בתינו את צריחיכם".

הפיגוע במלון פרדייז מומבסה, קניה:

בבוקר ה-28 בנובמבר 2002 נחתו כ-200 תיירים מישראל בנמל התעופה של מומבסה, קניה. הם ירדו מטיסת השכר של ארקיע ועברו את הליכי הבדיקה וביקורת הגבולות. לאחר מכן עלו על שני אוטובוסים וחמישה מיניבוסים, שהסיעו אותם אל מלון "פרדייז מומבסה" כ-35 קילומטרים מצפון לעיר, שבו היו אמורים לבלות את חופשת החנוכה.

ככל הנראה כבר בדרך לבית המלון עקב אחרי השיירה ג'יפ מיצובישי ירוק מדגם "פאג'רו". לאחר שירדו התיירים הישראליים בכלי הרכב, הם עברו את הליכי הקבלה בבית המלון התפזרו רובם לחדריהם. בשעה 7:30 לערך, פרץ ג'יפ מסוג לנדרובר את שער הביטחון של מלון "פרדייז מומבסה". לפי דיווחים של עדי ראייה, עובדי המלון ומשטרת קניה, היו ברכב שלושה נוסעים. אחד מהם יצא בריצה מהרכב, נכנס לאולם הקבלה ופוצץ את המטען שנשא על גופו. במקביל פוצצו שני הנוסעים האחרים את הג'יפ הממולכד, שהיה עמוס ב-200 ק"ג חומר נפץ ובלוני גז. בין שרידי הג'יפ נמצא גם רובה קלצ'ניקוב. 13 בני אדם נהרגו בפיגוע: שלושה ישראלים ועשרה קנייתים, ביניהם רקדנים בלהקה שקיבלה את פני התיירים מישראל בכניסה למלון. לפי דיווחים שונים, נפצעו כ-80-60 בני אדם בפיגוע, מהם כ-20 ישראלים.

ירי הטילים לעבר מטוס ארקיע שהמריא משדה התעופה במומבסה, קניה:

בשעה 7:30 לערך, כדקה וחצי לאחר המראת טיסת ארקיע מספר ארקיע 582 משדה התעופה של מומבסה שבקניה לישראל, בגובה של כ-3,000 רגל, הרגישו הנוסעים בחבטה בגוף המטוס. מיד אחר כך זוהה רשף של שני טזק"א (טיל זעיר קרקע אויר) מסוג "סטרלה" בקרבת המטוס. שני טילי כתף ששוגרו לעבר המטוס החטיאו אותו ולא נגרם לו כל נזק. על המטוס היו 261 נוסעים ועוד עשרה אנשי צוות. הטילים נורו דקות אחדות לאחר התקפת הטרור באמצעות מכונית התופת, שהוסעה כאמור בידי טורויסטים מתאבדים לתוך מלון פרדייז, שבו שהו נופשים מישראל. צוות המטוס מיהר להודיע לאנשי הביטחון על הקרקע, ואלה פתחו בסריקות באזור בניסיון לאתר את יורי הטילים. מחקירת גורמי הביטחון בקניה ובישראל עולה כי טילי הכתף שנורו לעבר מטוס ארקיע, שוגרו מנקודה המרוחקת כקילומטר ממקום ההמראה של המטוס. המחבלים ארבו במרחק של כמה מאות מטרים מחוץ לגדר המקיפה את השדה, ושיגרו משם את הטילים. דובר משטרת קניה מסר כי נראתה מכונית, ככל הנראה מדגם מיצובישי פאג'רו, באזור שדה התעופה, זמן קצר לפני שיגור הטילים. "שלושה או ארבעה אנשים בעלי חזות ערבית נראו בה, נמלטים מהאזור", אמר הדובר. בין השיחים מחוץ לשדה התעופה, במרחק של כמה מאות מטרים מן הגדר נמצאו שני המשגרים של הטילים ושני טילים נוספים מסוג "סטרלה" (SA-7).

לדברי מקורות אמריקאיים הטילים שנמצאו במומבסה היו מאותה סדרה ומאותו פס ייצור של הטילים שנורו ע"י אנשי אלקאעדה לעבר מטוס צבאי אמריקאי בערב הסעודית במאי 2002.

להערכת המשטרה בקניה, שיגור הטילים והמכונית הממולכדת במלון "פרדייז מומבסה" היו מתואמים וע"פ תכנון קפדני שנעשה מראש. מסריקות שעשו חוקרי המשטרה באזור שממנו נורו הטילים, עולה כי הדבר נעשה מגבעה החולשת היטב על שדה התעופה ובמיוחד על משטחי ההמראה, דבר שהקל מאוד על התוקפים. למרבה המזל, הם החטיאו את המטוס שלעברו שיגרו את הטילים, וזאת בזמן שנחשב לנקודת התורפה של התעופה – המראת המטוס.

יצוין, כי ה"סטרלה" הוא טיל מיושן יחסית, שפותח לפני כ-30 שנה. הוא נמצא בשימוש צבאות וארגוני גרילה וידוע שהוא מוחזק גם בידי גורמים באפריקה. הטיל נחשב קל מאוד לתפעול ובתנאים רגילים יכולת הפגיעה שלו במטוס נוסעים בזמן המראה – הנחשב למטרה קלה – גבוהה יחסית. ה"סטרלה" מתביית על חום. הטווח האפקטיבי של הטיל מוגדר כארבעה עד שישה קילומטרים. מהירות המעוף שלו עומד על 580 מטרים בשנייה ומשקל הראש הקרבי נע בין קילוגרם אחד ל-1.2 קילוגרם.

הניסיון לפגוע במטוס ארקיע במומבסה אינו הפעם הראשונה שמחבלים ניסו לירות טילי כתף לעבר מטוסים ישראליים, וגם לא הפעם הראשונה שניסו כזה התבצע בקניה. בשנת 1969 נתפסה חוליה פלסטינית ברומא, כשברשותה טילי כתף. החוליה, שתכננה לירות מטוס אל על, נתפסה בעקבות מידע מוקדם במבצע משותף של כוחות הביטחון האיטלקיים ו"המוסד". בשנות ה-70 נתפסו שני גרמנים בניירובי, בירת קניה, שתכננו לירות טילי כתף על מטוס אל על בנמל התעופה בעיר. הגרמנים, שהיו קשורים לארגוני טרור שמאלניים בגרמניה, הוסגרו לישראל, נשפטו ונאסרו. הם שוחררו לאחר כמה שנים.

ה. פיגועי ההתאבדות בקזבלנקה, מרוקו:

ב-16 במאי 2003 בוצעה סדרת פיגועי התאבדות נגד יעדים יהודיים ומערביים בעיר קזבלנקה במרוקו. בפיגועים נהרגו 33 בני אדם ונפצעו למעלה מ-100 (איש מהם לא היה יהודי או ישראלי). הפיגועים בוצעו ע"י 14 מחבלים, 12 מהם נהרגו כאשר פוצצו עצמם עם חגורות נפץ בעוד השניים האחרים נלכדו ונעצרו. הפיגועים בוצעו ע"י ארגון טרור אסלאמי מרוקאי הפועל בזיקה לארגון אלקאעדה. המחבלים פוצצו עצמם באתרים הבאים:

- **מעדה ספרדית בשם "Casade de Espana"** – שני מחבלים מתאבדים חגורים בחגורות נפץ דקרו שומר שעמד בפתח המסעדה, נכנסו פנימה ופוצצו עצמם. בפיגוע נהרגו 20 בני אדם.
- **מלון פרח (Farah)** – מחבל מתאבד פוצץ עצמו בכניסה למלון והרג שומר ושוער של המלון.

- **פיגוע בסמוך לבית קברות יהודי** – מחבל מתאבד פוצץ עצמו בקרבת בית הקברות היהודי והרג 3 עוברי אורח.

- **מסעדה איטלקית (Positani) בבעלות יהודית** – שלושה מחבלים ניסו לחדור למסעדה אך כניסתם נמנעה ע"י עובד של המסעדה. אי לכך, שני מחבלים פוצצו עצמם מחוץ למסעדה ואילו השלישי נמלט. המסעדה נמצאת בסמוך לקונסוליה הבלגית ומכאן לא ברור אם בוצעו שני פיגועים: האחד נגד המסעדה והשני נגד הקונסוליה או שמדובר באותו פיגוע. דובר משרד החוץ הבלגי מסר כי שני שוטרים מרוקאיים נהרגו ושומר נוסף נפצע בחזית הקונסוליה.

ו. הפיגועים בבתי הכנסת באיסטנבול:

ב- 15 בנובמבר 2003 שתי מכוניות תופת נהוגות בידי מתאבדים התפוצצו לידי בית הכנסת "נווה שלום" ו"בית ישראל" באיסטנבול. בפיגועים נהרגו 27 שני בני אדם (מהם 4 יהודים) ולמעלה מ- 300 איש נפצעו. חמישה ימים מאוחר יותר ב- 20 בנובמבר 2003, בשעה שנשיא ארה"ב ב' ג'ורג' בוש ביקר בבריטניה, בוצעו שני פיגועי התאבדות נוספים באיסטנבול, הפעם נגד יעדים בריטיים: הקונסוליה הבריטית והבנק הבריטי HSBC. בפיגועים אלה נהרגו 30 בני אדם בהם הקונסול הבריטי ומאות נפצעו. בנובמבר – דצמבר 2003 שירותי הביטחון התורכיים דיווחו, כי עלו על עקבות רשת הטרור שביצעה את הפיגועים ועצרה 72 איש שהיו קשורים לרשת. ארגון אלקאעדה נטל אחריות לפיגועים ובחקירת העצורים בפרשה טענו חלקם כי אוסמה בן לאדן עצמו נתן את ההנחייה לביצוע הפיגועים.

ז. פיגועי ירי במסוף הגבול בין ישראל לירדן בערבה:

ב- 19 בנובמבר 2003 בשעות הבוקר ביצע מחבל, תושב ירדן ממוצא פלסטיני, פיגוע ירי לעבר קבוצת תיירים שעברו במסוף הגבול "רבין" בערבה בדרכם מירדן לישראל. בפיגוע נהרגה תיירת, נפצעו 4 תיירים נוספים וכן נפצע נהג ירדני. המחבל נורה ונהרג ע"י מאבטחי המסוף. על גופת המחבל נמצאו רובה קלצ'ניקוב, שש מחסניות וסכין קומנדו. המחבל שהיה מזוהה עם הג'האד העולמי פעל, ככל הנראה, ביוזמתו ובאופן עצמאי.

ח. פיגוע התאבדות בשגרירות ישראל באוזבקיסטן:

ב- 31 ביולי 2004 בוצעה סדרת פיגועי התאבדות בטשקנט בירת אוזבקיסטן. המחבלים פעלו נגד

היעדים הבאים:

- שגרירות ישראל באוזבקיסטן.

- שגרירות ארה"ב.
- משרד התובע הכללי.

הפיגוע נגד שגרירות ישראל בוצע ע"י מחבל מתאבד אשר ניסה לחדור לבניין השגרירות, אך כיוון שהדבר לא עלה בידו, הוא פוצץ עצמו מחוץ לשגרירות. בפיצוץ נהרגו שלושה אנשי ביטחון אוזבקיים שאבטחו את השגרירות. שני מחבלים מתאבדים נוספים פוצצו עצמם, כאמור, בסמוך לשגרירות ארה"ב ולמשרד התובע הכללי.

כמה שעות לאחר ביצוע הפיגועים, נטל ארגון הג'האד האסלאמי של אוזבקיסטן אחריות לפיגועים. בהודעתו מסר הארגון כי: "קבוצה של מוסלמים צעירים ביצעו פעולת הקרבה עצמית שהביכה את הממשלה הכופרת ובעלי בריתה הכופרים האמריקאים והיהודים". הארגון שנטל אחריות הינו ארגון אוזבקי המזוהה עם אלקאעדה והג'האד העולמי.

ירי קטיושות לעבר ספינת מלחמה אמריקאית בעקבה ושדה התעופה באילת

ב – 19 אוגוסט 2005 בשעות הבוקר, נורתה לעבר שדה התעופה של אילת קטיושה משטח ירדן. הרקטה נחתה כ – 50 מ' מהשדה ולא גרמה לנפגעים או נזק.

במקביל נורו 3 רקטות לעבר ספינת מלחמה אמריקאית שעגנה בנמל עקבה. כתוצאה מנפילת אחת הרקטות בשטח נמל עקבה נהרג שוטר ירדני.

ארגון אלקאעדה – הגדודים ע"ש עבדאללה עזאם נטלו אחריות לירי.

במהלך חקירת הפיגוע ע"י השלטונות הירדנים נמצאו בעקבה 4 רקטות נוספות ע"ג משגרים שלא נורו. ממעצרים שהתבצעו בעקבות הפיגועים עלה כי המפגעים התכוונו גם לפגוע בארמון המלך בעקבה ובבית מלון בו נוהגים להתאכסן חיילים אמריקאיים.

ט. פיגועי ההתאבדות ברבת עמון:

ב- 9 בנובמבר 2005 בוצעו שלושה פיגועי התאבדות בשלושה בתי מלון ברבת עמון, בירת ירדן, שם נוהגים להתאכסן אזרחים ישראלים וכן זרים אחרים ובהם אנשי צבא, דיפלומטים וקבלנים (שחלקם פועלים בעיראק). בפיגועים נהרגו 60 בני אדם ונפצעו 115. על ההרוגים בפיגועים נמנו גם פלסטינים ואזרחים ערבים מישראל. הפיגועים בוצעו בבתי המלון הבאים:

- **מלון רדיוסון o.x.o. (Radison S.A.S.)**, בו התרחשו הפיגוע הקטלני ביותר. הפיגוע ארע בשעה

שבמקום התקיים טקס חתונה, ובמקום נהרגו 38 בני אדם. הפיגוע בוצע ע"י שני מחבלים מתאבדים – בעל ואישתו. הבעל פוצץ את עצמו בעוד שאשתו לא הצליחה להפעיל את חגורת הנפץ שנשאה, נמלטה, אך נתפסה לאחר מכן.

• **מלון "גרנד היאט", (Grand Hyatt) – מחבל מתאבד פוצץ עצמו באמצעות חגורת נפץ בבית הקפה של בית המלון. כתוצאה מהפיצוץ נהרגו תשעה בני אדם.**

• **מלון "דייס אין" (Days Inn) – מחבל מתאבד ניסה לפוצץ עצמו במסעדה של בית המלון אך נכשל. מלצר שהבחין במעשיו הזעיק את אנשי הביטחון והמחבל נמלט ופוצץ עצמו בכניסה לבית המלון. בפיצוץ נהרגו שלושה חברי משלחת צבאית סינית שהתארחו במלון.**

ארגון אלקאעדה בעיראק נטל אחריות לפיגועים ב – 10 בנובמבר 2005 באינטרנט. בהודעה פורסמו שמותיהם של המחבלים המתאבדים. ב – 19 בנובמבר 2005 פורסמה קלטת של בן לאדן בה נאמר כי הפיגועים בוצעו ע"י ארגון אלקאעדה וכי מטרתם הייתה לפגוע בישראלים.

י. מתקפת פיגועי הג'האד העולמי (אלקאעדה) בחצי האי סיני (2004 – 2006):

בשנים 2004 – 2006 הפכו אתרי תיירות בחצי האי סיני ליעד למתקפות טרור של התארגנויות

אסלאמיות קיצוניות מקומיות שפעלו בזיקה לארגון אלקאעדה וכחלק מהג'האד העולמי. להלן מועדי ומוקדי הפיגועים:

• 7 אוקטובר 2004 – טאבה, ראש אלשיטאן, נואיבה.

• 23 יולי 2005 – שארם אלשיח'.

• 24 אפריל 2006 – דהב.

יצוין, כי ב- 7 וב- 30 באפריל 2005 אירעו מספר פיגועים בקהיר שהיו קשורים לפיגועים בסיני: פיגוע ההתאבדות בשוק ח'אן אלח'לילי ב – 7 באפריל, פיגוע ההתאבדות ב"גשר אוקטובר" ב – 30 באפריל וכן פיגוע ירי התאבדות בסיטאדל באותו היום. הארגונים: "גדודי עבדאללה עזאם" ו"המוג'אהדין של מצרים" הודיעו כי הפיגועים באו בתגובה למעצרים שביצעו השלטונות המצריים בעקבות הפיגועים בסיני. השלטונות המצרים טענו כי שרשרת הפיגועים (2004 – 2006), לרבות הפיגועים בקהיר, בוצעו ע"י חברי אותה תשתית טרור שלפחות חלק מחבריה נעצרו, נחקרו ועומדים לדין.

בעקבות כל אחד מהפיגועים ביצעו השלטונות המצריים מעצרים. בחודשים אוגוסט – נובמבר 2005 ניהלו גורמי הביטחון המצריים מבצע נרחב נגד התארגנות הטרור בסיני במרחב ג'בל הילאל.

במבצע נהרגו ונלכדו מספר חברים בהתארגנות וכן נהרגו ונפצעו אנשי ביטחון מצריים. אולם, למרות הניסיונות של גורמי הביטחון המצריים לבלום את פעילות הטרור בארצם, בוצעו כאמור פיגועים נוספים גם באפריל 2006.

הפיגועים בחצי האי סיני בוצעו במכוון נגד מטרות תיירות, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בחלק מנטילות האחריות לפיגועים ע"י מבצעי הפיגועים. באמצעות פיגועים אלה ביקשו ארגוני הטרור האסלאמיים להשיג שני יעדים:

- פגיעה בתיירים הלא מוסלמים ה"מטמאים" את אדמות האסלאם.
- פגיעה בכלכלה המצרית הניזונה בעיקר מתיירות וע"י כך ערעור יציבותו של המשטר המצרי כחלק מהמאבק להחלפת המשטר במצרים במשטר אסלאמי.
- פגיעה בתיירים ישראלים בסיני ואף עצם האיום בפגיעה כזו משרתים את מטרות הטרוריסטים לנסות ולפגוע במרקם היחסים העדין בין מצרים לישראל:
- קריאה של ישראל לאזרחיה להימנע מביקור בסיני נתפס בעיני מצרים כפגיעה בקשרים בין המדינות.
- נפגעים ישראלים בסיני מלוויים לעיתים קרובות בהאשמות מצד ישראל כי השלטונות המצרים לא עושים די למניעת הפיגועים וכי הפנוי של הנפגעים והטיפול בהם אינו מתבצע באופן ובמהירות הראויים.

פיגועי ההתאבדות בסיני – אוקטובר 2004

ב-7 באוקטובר 2004 אירעו שלושה פיגועים נגד יעדי תיירות בסיני" במלון הילטון טאבה, באתר קמפינג בראס אלשיטאן ובמסעדת "מון איילנד" ליד נואיבה. בפיגועים נהרגו 32 אזרחים (מהם 12 ישראלים) ופוננו 168 פצועים ישראלים לבתי חולים בארץ.

- **הפיגוע במלון הילטון טאבה** – מכונית תופת נהוגה בידי מחבל מתאבד התפוצצה בכניסה ללובי בית המלון. המכונית הכילה כ- 200 ק"ג חומר נפץ וגרמה להרס ניכר במלון. כתוצאה מהפיצוץ נהרגו 29 בני אדם ונפצעו 159.
- **הפיגועים בראס אלשיטאן** – שתי מכוניות תופת התפוצצו באזור ראס אלשיטאן: האחת ליד מסעדת "מון איילנד" והשנייה בכניסה למתחם חוף מובארכ. בפיגועים אלה נהרגו שלושה בני אדם ונפצעו תשעה.

חקירת הפיגועים ע"י השלטונות המצריים העלתה, כי ההכנות לפיגועים החלו כבר במרץ 2004 והם בוצעו ע"י תשתית טרור "מעורבת" של פלסטינים ובדווים מסיני שפעלו בזיקה לארגון אלקאעדה. בראש

ההתארגנות עמד איאד סאלח אשר גייס את חברי ההתארגנות הבודיים שסיפקו את חומרי הנפץ להכנת מכוניות התופת. לטענת השלטונות המצריים איאד סאלח ועוזרו סולימאן אחמד סלח פלפל נהרגו בפיגוע בהילטון טאבה, ככל הנראה, עקב תקלה במנגנון ההפעלה של מכונית תופת. המחבלים עשו שימוש בחומרי נפץ שסיפקו הבודיים ובמנגנוני הפעלה שהתבססו על טלפון סלולרי וטיימרים. השלטונות המצריים הצליחו ללכוד שניים מחברי ההתארגנות והם עומדים לדין במצרים. יצוין, כי המטה ללוחמה בטרור בישראל הזהיר מפני כוונות הפיגוע וקרא לישראלים שלא לצאת לנופש בסיני, אולם למרות זאת נפגעו כאמור ישראלים רבים בפיגועים.

פיגועי ההתאבדות בסיני – יולי 2005

ב- 23 ביולי 2005 אירעו שלושה פיגועים בשארם אלשיח' נגד יעדים תיירותיים בעיר. הפיגועים בוצעו ביום חגיגות "מהפכת הקצינים החופשיים" שהפילו את משטר המלך פארוק וכוננו את המשטר השולט עד היום במצרים (23 ביולי 1952). הפיגועים בוצעו בשעות הלילה בשעה שתיירים רבים שהו בבתי מלון ובמקומות הבילוי בעיר:

- פיגוע ליד בית קפה ב"בזאר הישן".

- פיגוע ליד תחנת מוניות במפרץ נעמה בסמוך למלון Ocean Bay.

- פיגוע במלון "ע'זאלה גרדן" (Ghazala Garden) – מכונית תופת נהוגה בידי מתאבד התפוצצה בלובי של בית המלון.

מבין שלושת הפיגועים רק הפיגוע במלון "ע'זאלה גרדן" השיג את יעדו בעוד ששני המתאבדים האחרים פוצצו את עצמם, לא במקומות המתוכננים (מלונות נוספים) בשל מחסומי משטרה שהיו פרוסים בעיר. בפיגועים נהרגו 88 בני אדם ונפצעו מעל מאתיים, חלקם תיירים ובהם אזרחית ישראלית שנפצעה קל. "גדודי עבדאללה עזאם" היו הראשונים שנטלו אחריות לפיגועים באתר אינטרנט ולאחר מכן נלקחה אחריות ע"י שני ארגונים נוספים "ג'מעת תוחיד אלג'האד" ו"המוג'אהדין של מצרים". כנראה מדובר בשמות שונים של אותה התארגנות וכי הפיגועים בוצעו ע"י גורמים הקשורים לארגון אלקאעדה. יצוין, כי חלק משמות אלה אוזכרו גם בפיגועים קודמים בזיקה לאלקאעדה (ובכלל זה הפיגועים שבוצעו בסיני באוקטובר 2004). בהודעה שפרסם ארגון "ג'מעת תוחיד אלג'האד" נאמר: "אנו ארגון תוחיד אלג'האד במצרים ממשיכים במאבקנו לגרש היהודים והנוצרים מאדמות האסלאם. מאבקנו החל בהתקפה על ציר הרשע הציוני וחסרי המוסר בסיני, המקום בו דיבר משה אל האלוהים, בטאבה, ראס אלשיטאן ונואבה.

מי ייתן ואללה יקבל את השהידים שנהרגו בהתקפות מבורכות אלה".

פיגועי ההתאבדות בדהב – אפריל 2006

ב- 24 באפריל 2006 אירעה סדרת פיגועי התאבדות נגד יעדי תיירות בעיירה דהב בסיני. 23 בני אדם נהרגו בפיגועים וכ – 80 נפצעו, רבים מהם תיירים (בהם אזרחי ישראל). הפיגועים בוצעו במהלך "פסטיבל האביב" שנחוג אותה שעה במצרים וביום השנה להחזרת סיני למצרים בעקבות הסכם השלום עם ישראל (25 באפריל 1982). להלן פירוט הפיגועים:

- פיגוע ליד מסעדת נלסון.
- פיגוע ליד קפה אלדין.
- פיגוע ליד שוק ע'זאלה.

גורמי ביטחון במצרים טענו כי הפיגועים בוצעו ע"י ארגון "ג'מאעת אלתכפיר ואלג'האד" וכי המבצעים שייכים לאותה התארגנות שביצעה את הפיגועים באוקטובר 2004 וביוני 2005.

פיגוע נגד שגרירות ישראל במאוריטניה

בלילה שבין 1-2 בפברואר 2008 (02:20 לפנות בוקר) בוצע פיגוע נגד שגרירות ישראל בנואקובט במאוריטניה.

בפיגוע נטלו חלק 2-3 מפגעים שפתחו באש וזרקו רימונים לעבר השגרירות הישראלית וכן לעבר מתחם של מסעדה ומלון סמוכים. בפיגוע נפצעו מספר אזרחים ששהו במסעדה (בהם אזרחית צרפת) ונגרם נזק למסעדה ולכלי רכב של השגרירות.

ארגון אלקאעדה של המגרב נטל אחריות לפיגוע וציין כי יעדו הייתה שגרירות ישראל לפי שעה (אין ודאות שאכן תשתית אלקאעדה כלשהי עומדת מאחורי פיגוע זה).

ארגון אלקאעידה בלבנון וזיקתו לעימות הישראלי – פלסטיני

הזירה הלבנונית על מורכבותה העדתית והפוליטית הצמיחה במהלך ההיסטוריה קבוצות אסלאמיות רדיקליות שיעיות וסוניות. משנת 1970 ואילך, בעקבות העתקת מרכז הכובד של ארגוני הטרור הפלסטינים ללבנון, הפכו אלה לגורם כוח משמעותי בזירה הלבנונית כאשר מחנות הפליטים הפלסטינים מהווים את מוקדי הכוח הטבעיים של ארגונים אלה. מלחמת שלום הגליל ופינוי אש"פ ומפקדותיו מלבנון החלישו את גורם הכוח הפלסטיני בלבנון, אולם במחנות הפליטים בבירות, צידון וצור נותרו תשתיות משמעותיות של ארגונים פלסטינים שנהנו מחסות סורית. ארגונים אלה גם פיתחו קשרי שיתוף פעולה עם ארגון החיזבאללה השיעי. ארגון החיזבאללה השיעי הרדיקלי שהוקם ופועל בחסות איראנית הפך החל משנת 1983 לגורם הכוח המשמעותי ביותר בזירה הלבנונית.

לצד החיזבאללה והארגונים הפלסטיניים צמחו בהדרגה בלבנון גם קבוצות אסלאמיות רדיקליות סוניות אשר ניסו לבסס את מעמדן בזירה הלבנונית. טריפולי, בצפון לבנון, מהווה מוקד מרכזי לאסלאם הסוני הרדיקלי במדינה, ואכן חלק מהתנועות האסלאמיות החדשות התפתחו בעיר זו וסביבותיה. הארגונים הרדיקלים הסונים פיתחו קשרים וגייסו לשורותיהם פעילים מקרב החוגים האסלאמיים הפלסטינים.

הג'האד נגד הסובייטים באפגניסטן היווה "כור היתוך" ומקור השראה לארגונים אלה אשר הנהגתם מתבססת על "בוגרי אפגניסטן" אשר שבו ללבנון והקימו ארגוני טרור אסלאמיים מקומיים. מרבית הארגונים מקיימים קשרים עם ארגון אלקאעדה וכן קשרי שיתוף פעולה בינם לבין עצמם. נראה כי בלבנון קיים גם גרעין של

כ- 150-200 אנשי אלקאעדה אשר ע"פ מקורות גלויים התירה סוריה את כניסתם ללבנון. ע"פ מקורות אלה אנשי אלקאעדה הגיעו מאפגניסטן בטיסות דרך דמשק או טהראן והתמקמו במחנה הפליטים עין אלחילוה בצידון. אנשי אלקאעדה התחברו לגורמים אסלאמיים רדיקליים במקום ועד מהרה התפתחו מאבקי כוח בין גורמים אלה לארגונים פלסטינים אחרים במחנה. מסמך זה יסקור מספר ארגונים אסלאמיים רדיקליים בלבנון אשר מזוהים עם ארגון אלקאעדה:

א. ארגון עצבת אלנצאר:

ארגון עצבת אלנצאר הוקם בשנת 1968 ע"י הישאם שרידי, והאביסט שדגל ברעיון הג'האד נגד הנוצרים בלבנון ונגד ישראל. שרידי לא הצליח לגייס תמיכה משמעותית לרעיונותיו והוא חוסל בידי יריביו בשנת 1991. יורשו כראש הארגון היה פלסטיני בשם אחמד אלסעדי המכונה "אבו מוחג'ין", אשר פיתח קשרים בין הפלסטינים בלבנון לארגון אלקאעדה. "אבו מוחג'ין" גייס ושיגר צעירים פלסטינים ממחנות הפליטים בלבנון למחנות אימונים של אלקאעדה באפגניסטן. מתחילת שנות התשעים החל ארגון אלקאעדה לסייע כספית לארגון עצבת אלנצאר. הארגון, שמאחזו העיקרי מצוי במחנה הפליטים הפלסטיני עין אלחילוה בצידון, העביר חלק מכספי התמיכה שקיבל לטרוריסטים האסלאמיים שפועלים בצ'צ'ניה.

הארגון מקיים שיתוף פעולה גם עם מספר ארגונים רדיקלים בלבנון דוגמת "אלתכפיר ואלהג'רה", "קבוצת אלדיניה" ופלבג הפת"ח בראשות מוניר מקדח.

ב- 3 בינואר 2000 ירו אנשי הארגון פצצת אר. פי. ג'. לעבר השגרירות הרוסית בביירות. בפיגוע נהרג אחד משומרי השגרירות וכמה אנשים נוספים נפצעו. ב- 2 במרץ 2003 נהרג בפיצוץ מכונית תופת במחנה הפליטים עין אלחילוה בצידון מוחמד אלמצרי, שנחשב לאחד מבכירי עצבת אלנצאר ואיש הקשר בין הארגון לאלקאעדה. אלמצרי היה אזרח מצרי "בוגר אפגניסטן" שעבר ללבנון והצטרף לארגון עצבת אלנצאר. מקורות ביטחון פלסטיניים טענו כי המתנקשים החדירו למחנה את מכונית התופת שנשאה לוחיות זיהוי לבנוניות במהלך הלילה. הפיצוץ אירע בזמן שאלמצרי עבר ליד המכונית בדרכו מהמסגד אל חנות שנמצאה בבעלותו בסמוך למקום. ארגון לא ידוע המכונה "נוער המאבק המזויין" שלח לסוכנות רויטרס הודעה בפקס בה קיבל על עצמו את האחריות להתקפה: "החלטנו לכרות את ראש הנחש, כצעד

ראשון במאבק לניקוי המחנה מהגורמים החשודים שהושתלו בו וגרמו למעשי ההרס האחרונים", נאמר בהודעה. גורמים אסלאמיים במחנה עין אלחילוה האשימו את ישראל בהתנקשות באל מסרי.

ב. "קבוצת אלדיניה"

בראש "קבוצת אלדיניה" עמד בסאם אחמד אלכנג', יליד 1964, בעל הכינויים "אבו עאישה", "החאג'" ו"עבד אלרחמן". הוא זכה במלגת לימודים מטעם קרן "אלחרירי", שיזם ראש ממשלת לבנון לשעבר כדי לעודד לימודי המשך לתלמידים מצטיינים, ונסע לבוסטון. בשנת 1985 נשא לאישה את מרלן ארל, אשר החליטה להתאסלם לאחר שנת נישואין. בנישואיו הפר אלכנג' את תנאי המלגה שלו ונשללה ממנו אשרת הלימודים האמריקאית, עובדה שאילצה אותו לעזוב את המדינה. אלכנג' נסע לפקיסטן והתנדב לשורות המוג'אהדין שלחמו נגד הכובש הסובייטי באפגניסטן. אשתו ובתו עאישה עברו להתגורר במעון

מיוחד בעיירת הגבול פשאור בפקיסטן שיועד לנשותיהם של מתנדבים אסלאמיים נשואים.

בעת שהותו באפגניסטן פגש אלכנג' לבנונים נוספים שחיו בעבר בארה"ב. אחד מהם, ג'מיל חמוד, שהצטרף אף הוא לג'האד נגד הסובייטים, סיפר כי אלכנג' התלונן בפניו על מצבם הנורא של המוסלמים הסונים בלבנון ועל כך שנהפכו לאזרחים מדרגה חמישית. לדבריו, אמר לו אלכנג' כי יש לפעול נגד הממשלה כדי להוציא את הסונים מן העליבות והעושק שהם חיים בהם.

ב – 8 ביוני 1999 רצחו אנשי ארגונו של אלכנג' 4 שופטים לבנוניים בצידון. ארגונו של אלכנג' המשיך לבצע פיגועים בתוך לבנון כאשר הבולט שבהם היה הפיגוע בכנסיות בטריפולי – מתוך אמונה בשליחות שאימץ לעצמו עוד במחצית שנות השמונים, להקים מדינה אסלאמית הפועלת ע"פ ה"שריעה". באופן טבעי הוא בחר ל"התחיל בהקמתה" של המדינה הזאת בצפון לבנון בשל הריכוז הגבוה של מוסלמים סונים ומשום שהשליטה הלבנונית במחוז זה הייתה רופפת. הרעיון היה להקים ארגון חזק שיתפתח לצבא דתי שבראשו יעמוד "אמיר" שלו יצייתו כולם. את ההכנות לבנייתו של "צבא" כזה החל אלכנג' עוד בשנת 1997 כאשר התחבר מחדש אל חבריו מתקופת אפגניסטן והקים שלושה מחנות אימונים לצעירים מוסלמים ליד טריפולי. אלכנג' גייס גם את עומר אלאיעאלי, איש דת, אוטוידיקט שעסק כמה שנים קודם לכן בהטפה ובלימוד דת, והחל להעביר שיעורי דת למגויסים החדשים של קבוצת אלכנג'.

את הנשק השיגו אנשי הארגון מגניבות וממקורות לבנוניים, חלקם פלסטיניים.

כספי הארגון הגיעו מלבנון וממקומות אחרים בעולם, לרבות תרומות ממתפללים במסגדים בקנדה,

בדנמרק, באוסטריה ובארה"ב. בכל אחת מן המדינות הם "נצמדו" לארגונים אסלאמיים שפעלו כחוק ושכנעו את הנהלותיהם להעביר אליהם תרומות למען המוסלמים הלבנונים "שנאנקים תחת המשטר הנוצרי".

רוב הפרטים על הקשרים בין חברי הארגונים השונים פורסמו בכתב האישום שהוגש בשנת 2005 בלבנון נגד החשודים ברצח השופטים. מכתב האישום הזה עולה, כי רשת הארגון הלבנוני נפרשה כמעט בכל מקום בעולם המערבי ובמיוחד באתרים שבהם יכלו אנשי הארגון לגייס כספים. ראשי הארגון ניצלו את קשריהם מן העבר במלחמת אפגניסטן, שיצרה חברויות אמיצות בין אנשים, ארגונים ותנועות שפעלו ופועלים בעולם המוסלמי ובאירופה גם מבלי שיזכו לשם המפורש "ארגון אלקאעדה".

הארגון החל לובש צורה של תנועה הפותחת סניפים בחלקים שונים של ערי לבנון, ולה אנשי קשר וצפנים, אימוני נשק מסודרים ושיעורי דת קבועים. יומני מבצעים החלו נרשמים בקפידה, אנשי הארגון עצרו אנשים לחקירה, הקימו מנגנון ביטחון פנימי כדי לצוד מלשינים, ובעיקר – מערכת ממודרת כדי למנוע מן השלטונות מעקב אחרי פעולות הארגון. חל איסור גמור להשתמש בשמות אמיתיים, מספרי הנשק נמחקו ואנשי הארגון הודרכו כיצד לזכור בעל פה הוראות, סימנים ומספרים. דגם פעולה זה נלמד במחנות האימונים באפגניסטן. גם סוגי הנשק היו דומים לאלה שהשתמשו בהם באפגניסטן: רובי קלצ'ניקוב, טילי כתף ומרגמות. בשנת 1999 פתח אלכנג' את המחנה המרכזי באלדיניה והעביר אליו קבוצות נבחרות של מגויסים מרחבי המדינה.

אחרי סדרה ארוכה של אימונים החליט שהגיע הזמן לביצוע פעולת ראויה והורה לאנשיו להשתלט על תחנת השידור האסלאמית בעיר טריפולי.

ההשתלטות על התחנה נמשכה שעות ספורות. כוח של צבא לבנון שהיה בסביבה אפילו לא ידע על כך, עד שהתקבלה הודעה בקשר. הוא חש למקום והותקף ובתום הקרב נמצאו ארבעה חיילים לבנוניים הרוגים. כוחותיו של אלכנג' לקחו איתם שני חיילים בשבי ועברו לאלדיניה, שם התנהל קרב נוסף בינם לבין צבא לבנון. בקרב זה נפגעו כמה מאנשיו של אלכנג' ושניים מראשי הארגון שניסו לעבור לכיוון טריפולי נעצרו ע"י הצבא. אלכנג' יחד עם קבוצה מאנשיו ושני השבויים נסוגו לכפר חבו שליד אלדיניה, פרצו לביתו של איש משטרה לבנוני, הרגו את אשתו והרהרו ואת חמותו וניהלו משם קרב נוסף עם הצבא הלבנוני שהלך וסגר עליהם.

היה זה הקרב האחרון של אלכנג'. הוא דחה את דרישות הצבא להיכנע, וגם פניות חכמי הדת המוסלמים אליו לא הועילו. הוא ואנשיו הנצורים התקשרו לבני משפחותיהם בטלפון סלולרי ונפרדו מהם. מיד אחר כך המשיכו לירות על כוחות הצבא. בסופו של דבר, נהרגו אלכנג' ושניים מעוזריו וכן 11 חיילים לבנוניים. כמה ממנהיגי הארגון הצליחו להימלט אל מחנה הפליטים עין אלחילוה. ומצאו מסתור אצל קבוצת "עצבת אלאנצאר". לבסוף הצליחו כוחות הביטחון הלבנוניים ללכוד 22 איש החשודים בחברות בארגון הם עומדים לדין בפני בית משפט לבנוני. הללו מואשמים בתכנון "להקים ארגון טרור לשם ביצוע פשעים ופעולות טרור" ובשימוש בדרכונים מזויפים. השופט החוקר מטעם צבא לבנון טען ששלושה מבין הנאשמים, אזרח סעודי ושני לבנונים, הודו שהם משתייכים לאלקאעדה (נכון למועד כתיבת הספר המשפט טרם הסתיים).

ג. פתח אלאסלאם

פתח אלאסלאם הינו ארגון אסלאמי פלסטיני קיצוני המזוהה עם אלקאעדה ובשורותיו פועלים מתנדבים אסלאמיים מרחבי העולם המוסלמי. בראש הארגון עומד שאכר אלעבסי, פלסטיני, "בוגר אפגניסטן" ובעל קשרים עם ארגון אלקאעדה, אשר ישב בעבר בכלא הסורי בעקבות הרשתות בהברחת אמצעי לחימה לירדן. בירדן נגזר עליו גזר דין מוות בשל מעורבותו ברצח דיפלומט אמריקאי בשנת 2002, רצח לו היה אחראי אבו מצעב אלזרקאוי.

הלחימה בין פתח אלאסלאם לצבא לבנון החלה ב-20 במאי 2007 בעקבות ניסיון של המשטרה הלבנונית לעצור חשודים מקרב הארגון שנחשדו בשוד בנק. חברי הארגון פתחו באש על כוחות הביטחון הלבנוניים בטרופולי ועד מהרה התפשטה הלחימה למחנה הפליטים נהר אלבארד אשר שימש כמעוז כוחו של הארגון. תחילה כיתר צבא לבנון את מחנה הפליטים ונמנע מלהיכנס לתוכו אולם כשולן המגעים בין הארגון לשלטונות הלבנוניים לא הותירו ברירה לצבא לבנון אלא להיכנס ללחימה קשה בתוך מחנה הפליטים אשר מרבית תושביו הצליחו להימלט ממנו בתחילת האירועים. הלחימה במחנה נמשכה כשלושה חודשים והגיעה לסיומה רק ב – 2 בספטמבר 2007. בלחימה נהרגו 222 בני אדם בהם 163 חיילים. אלעבסי, מנהיג הארגון, וחלק מאנשיו הצליחו להימלט בטרם הוכרעו אנשי הארגון ע"י הצבא הלבנוני.

הלחימה במחנה נהר אלבארד הייתה האתגר הצבאי החמור ביותר עימו נדרשה להתמודד ממשלה

לבנונית מאז סיום מלחמת האזרחים. היא היוותה קריאת תיגר ליכולתה לממש את סמכויותיה. בניגוד לציפיותיו של הארגון, לא הביאה עמידתו הנחושה להצטרפות ארגונים אחרים ללחימה ובסופו של מאבק הוכרע כאמור הארגון ואיבד את מאחזיו במחנה הפליטים. הלחימה של ארגון פתח אלאסלאם, שנחשב לארגון קטן ושולי, המחישה את האיום המגולם בארגונים אסלאמיים קיצוניים לציבות המשטר הלבנוני וליציבות היחסית בזירה מול ישראל.

פיגועי תשתית "הג'האד העולמי" בלבנון

במהלך 2005 – 2006 התחזקו תשתיות גורמי "הג'האד העולמי" במספר מקומות בלבנון. מגמת התחזקות של תשתיות אלו באה במקביל להתחזקותן של תשתיות "הג'האד העולמי" גם במצרים, בסיני ובירדן. פעילותן של התשתיות הלבנוניות באה לידי ביטוי במספר אירועים, ביניהם: א. ירי רקטות "קטיושה" מלבנון. ב- 27 בדצמבר 2005 נורו מספר רקטות "קטיושה" לעבר קריית שמונה ויישובים נוספים בצפון, לא היו נפגעים. ב- 17 בינואר 2006 התפרסמה קלטת אודיו במספר אתרים ג'האדיים ובה נטילת אחריות של ארגון אלקאעדה בעיראק (בראשו עמד אחמד פאצ'ל נאזל אלח'לאלילה, הידוע בכינויו אבו מצעב אלזרקאוי). בקלטת אמר הדובר (ככל הנראה אלזרקאוי), כי קבוצה מאנשיו ירתה רקטות מלבנון לעבר קריית שמונה וכי התקפה זו הייתה רק תחילתה של מתקפה רחבה על "האויב הציוני". היה זה הפיגוע הראשון של קבוצה המזוהה עם אלקאעדה מלבנון כנגד מטרות בישראל. ב- 16 ביוני 2007 נורו לעבר קרית שמונה שלוש רקטות "קטיושה", רקטה רביעית התגלתה ונוטרלה ע"י צבא לבנון סמוך לעיירה מרגעיון. שום ארגון לא נטל אחריות לפיגוע אולם גורמי ביטחון לבנוניים טענו כי הוא בוצע ע"י ארגון אסלאמי קיצוני שפעל בזיקה לאלקאעדה.

ב. ב- 6 בינואר 2006 עצר צבא לבנון סמוך לחופי טריפולי ספינה עמוסה בנשק ותחמושת שהייתה בדרכה לרצועת עזה. בחקירת גורמי הביטחון הלבנוניים עלה, כי הארגון שעמד מאחרי שיגור הספינה היה "עצבת אלאנצאר", הפועל בעיקר במחנות הפליטים בצפון לבנון והקשור לגורמי "הג'האד העולמי", כולל ארגונו של אבו מצעב אלזרקאוי. גורמי הביטחון הלבנוניים, שהביעו דאגה לנוכח התחזקות אחיזתם של גורמי "הג'האד העולמי" בלבנון, הגבירו מאמציהם לעקור את התופעה וביצעו מעצרים של חשודים שהיו בקשר עם תשתית זו.

ג. פיצוץ מטען במחנה של צבא בלבנון בביירות בליל 1-2 בפברואר 2006 על רקע אי שחרורם של עצורים בעלי זיקה לאלקאעדה, שנעצרו ע"י צבא לבנון בינואר 2006.

ד. בפברואר 2006 סיכל צבא לבנון פיגוע ירי לעבר ישראל מצד ארגון "תומכי האל" ("אנצאר אללה"), ארגון הקשור לגורמי "הג'האד העולמי" הפועל בלבנון, מהכפר תבנית דרומית מזרחית לנבטיה. הייתה זו פעם הראשונה בה אוזכר ארגון זה בהקשר של פיגוע נגד ישראל. היה בדיווח זה כדי להעיד על התחזקות המוטיבציה של גורמים הקשורים ל"ג'האד העולמי" הפועלים בלבנון להגביר את פעילותם נגד ישראל.

ה. ב- 24 ביוני 2007 נהרגו שישה חיילי "יוניפיל" מהתפוצצות מטען צד שהופעל נגד נגמ"ש של "יוניפיל" באזור מרגעיון. ב- 15 ביולי 2007 שיבח איימן אל זאוואהירי את הפגוע וטען שהוא בוצע נגד כוחות הצלבנים אשר כבשו אדמה אסלאמית אהובה. באותו יום התפוצץ מטען צד בסמוך לנגמ"ש של "יוניפיל" ליד גשר קסמיה בדרום לבנון. בפיגוע זה לא נגרמו אבידות בנפש אולם הנגמ"ש ניזוק, שום ארגון לא נטל אחריות לפיגוע.

ו. בליל 7-8 ינואר 2008 נורו שתי רקטות (קטיושות) מלבנון לעבר היישוב שלומי, לא היו נפגעים אך נגרם נזק לבית.

ב – 8 בינואר 2008 בוצע פיגוע נגד הכוח האירלנדי ביוניפיל ל ליד צידון. מטען צד שהתפוצץ בסמוך לכלי רכב של יוניפיל הביא לפציעתם של שני חיילים מהכוח האירי. שני הפיגועים בוצעו בעיתוי רגיש, ערב ביקורו של נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש באיזור (9 ינואר 2008) וערב הגעתו של מזכ"ל הליגה הערבית עמרו מוסא ללבנון בניסיון לקדם פתרון למשבר הלבנוני.

הזירה הלבנונית מהווה מרחב פעולה נוח יחסית לארגונים אסלאמיים רדיקלים דוגמת פתח אל אסלאם, "עצבת אל-אנצאר", "קבוצת אלדיניה", "פתח אל אסלאם", בשל השלטון המרכזי החלש, הפילוג העדתי והפוליטי וריבוי גורמי הכוח החיצוניים הבוחשים בקדירה הלבנונית. יחד עם זאת, נתקלים גורמים אסלאמיים אלה בקשיים ואף בהתנגדות אלימה שעה שהם מנסים להרחיב השפעתם לאזורים הנתונים להשפעת גורמי כוח אחרים או כאשר הם גודשים את הסאה מול השלטונות בבירות. זיקתם של הארגונים לארגון אלקאעדה חושף אותם לרדיפה מצד ארה"ב ובעלות בריתה במלחמה נגד הטרור

וגורם לאי נוחות רבה לממשלות לבנון וסוריה אשר נדרשות לכל הפחות לנער חוצן מנכחות ופעילות ארגונים אלה. פעילותם של ארגונים אלה התמקדה בעיקר בזירה הפנים לבנונית, אולם אין ספק כי אם תתאפשר המשך פעילותם, הרי שהיא תתרחב גם לזירת העימות נגד ישראל ויעדים מערביים ואחרים בלבנון ומחוצה לה. לרגל יום השנה החמישי לפיגועי ה-11 בספטמבר איימן אל זאוואהירי קרא ללבנוניים להתנגד להחלטת האו"ם 1701 ולהתארגן לג'האד נגד ישראל והמערב. לטענתו הקטסטרופה העיקרית בהחלטה היא ההכרה בישראל ובידוד המוג'אהדין הפלסטינים מאחיהם בלבנון. לפיכך בניגוד לארגון החיזבאללה אשר קיבל את החלטת האו"ם 1701 ארגון אלקאעדה ובעלי בריתו בלבנון אינם מכירים בה ופועלים לערעור היציבות הרופפת בדרום לבנון תוך ניסיונות לפגוע בכוח "יוניפיל" ובישראל מדרום לבנון.

מעורבות אלקאעדה בזירה הפלסטינית

הצטרפות של פלסטינים לתנועות ג'האד בינלאומיות כדוגמת אלקאעדה אינה דבר חדש. המפורסם מכולם היה עבדאללה עזאם, בו עסקנו לעיל. פלסטיני נוסף שמילא תפקיד מרכזי בתנועת הג'האד העולמי הוא אנס אלשאמי. אלשמי נולד במחנה פליטים בירדן ומתוקף תפקידו כחכם הלכה סייע לאבו מסעב אלזרקאוי - בכיר אלקאעדה שהתפרסם בפיגועיו בעיראק - לפרסם פסקי הלכה שתמכו במדיניות של חטיפת בני ערובה והריגתם כחובה דתית. אלשאמי חוסל בעיראק ע"י צבא ארה"ב. פלסטיני מפורסם אחר הוא אבו מחמד אלמקסידי, שהיה מורו הרוחני של אלזרקאוי. במכתב ששלח אלמקסידי אל אלזרקאוי באוגוסט 2004, דרש אלמקסידי מזרקאוי להרחיב את פעילות אלקאעדה אל הגדה המערבית ועזה. אנשים רבים פירשו את המכתב הזה כאי שביעות רצון מצד אלמקסידי מכך שאלזרקאוי החליט לרכז את הפעילות שלו בעיראק ולא להרחיב את המאבק אל פלסטין. באשר לפעילות גורמי הג'האד העולמי בזירה הפלסטינית ניתן לראות כי בדצמבר 2002 נשא אריאל שרון, רה"מ הישראלי דאז, נאום בו טען כי בעזה נמצאים פעילים של ארגון אלקאעדה והוסיף כי ישראל שומרת לעצמה את הזכות להגן על עצמה בכל דרך שתמצא לנכון. בתגובה לנאום, דחה יאסר עראפת מכל וכל את טענותיו של שרון ואמר כי מדובר בשקר גס שנועד להסוות את פשעיו של שרון. ב-2005 דיווחו כוחות הביטחון של הרשות הפלסטינית לג'רוזלם פוסט ש"ג'נד אללה" (צבא האל),

ארגון של אלקאעידה, החל לפעול בעזה. מרבית חברי הארגון היו פעילי חמאס וג'האד אסלאמי לשעבר שפרשו מארגונים אלה בשל העובדה שארגונים אלה הפכו "מתונים מידי" לדבריהם. במאי 2005 ביצע ארגון "ג'נד אללה" את הפעולה הראשונה שלו כנגד חיילי צה"ל ברפיח. בראיון מספטמבר 2005, אישר דובר חמאס, מחמוד אלזהאר, שאלקאעדה פועל בעזה. בראיון של יו"ר הרשות הפלסטינית, מחמוד עבאס, לעיתון אלחיאית הלונדוני, הודה עבאס בקיומן של הוכחות המצביעות על כך שארגון אלקאעדה הצליח לחדור אל עזה ולגדה.

ההוכחה המובהקת ביותר למעורבותו של ארגון אלקאעדה ברצועה הייתה ארגון "צבא האסלאם" (ג'יש אלאסלאם) שהחל לפעול ב – 2005 והציב מאז קריאת תיגר צבאית, פוליטית ודתית בפני הפת"ח והחמאס גם יחד. ארגון זה, שאנשיו אינם מתכחשים כלל לקשר ההדוק שלהם עם גורמי טרור אפגנים המשתייכים לאלקאעדה, היה מעורב בחטיפתם של גלעד שליט וכתב ה – BBC אלן ג'ונסטון. הארגון ממומן, מופעל ומונחה ע"י גורמי אלקאעדה מאפגניסטן ובראשו עומד ממותז דורמוש שהוא בן לאחת מהחמולות המשפיעות והחזקות ברצועה. "צבא האסלאם" בדומה לגורמי אלקאעדה נוספים הפועלים ברצועה הולך ומבסס את אחיזתו באוכלוסייה ומרחיב את קאדר הפעילים שלו באמצעות פעילות מיסיונרית במסגדים ומוסדות חינוך אסלאמיים והדבר מציב אתגר לא פשוט בפני החמאס. אתגר זה אינו נוגע רק למערך היחסים והכוחות בזירה הפלסטינית אלא גם למחלוקת יסודית יותר בין חמאס לאלקאעדה. בעוד שחמאס הוא תנועה לוקאלית שזיקתה לזירה הגלובאלית (דרך האחים המוסלמים) היא רעיונית יותר הרי שאלקאעדה הוא ארגון על לאומי ואל לאומי ביסודו שרואה בזירה הפלסטינית זירה מרכזית אך לא גורם בעל חשיבות עצמאית המנותקת מהקשרים רחבים יותר. זליגת רעיונות גלובאליים, באמצעות אנשי אלקאעדה, עשוי לעמעם את האוריינטציה הפלסטינית החד משמעית שיש לחמאס וחמאס אינה מעוניינת בכך הואיל והיא רואה בעצמה תנועה לוקאלית ועממית לא פחות, ואולי אף יותר, ממה שהיא רואה את עצמה "ענף מענפיה" של תנועת האחים המוסלמים הגלובאלית, כפי שהיא מצהירה במסמכי היסוד שלה.

לאחר ניצחונה הסוחף של חמאס בבחירות 2006 החלו להופיע ברצועת עזה ובגדה המערבית סממנים נוספים לנוכחות אלקאעדה כגון קלטות, דיסקים וחברות שנושאות את סמל אלקאעדה. כמו כן, נוצרו בעזה תאי טרור קטנים של אנשים בעלי זיקה לאלקאעדה, שהחלו לגייס כספים ולארגן הכשרות שונות. ניסיון פיגוע של אחת מקבוצות אלו סוכל, כאשר היעדים לפיגוע היו משרדי הרשות, מנהיגים פלסטיניים

וחברים בארגון הפת"ח.

כיום ניתן להצביע על מספר גורמי ג'האד עולמי הפועלים ברצועה:

- **"ג'י'ש אלסלאם" (צבא האסלאם)** : קבוצה חמושה שבראשה עומדים בניה של חמולת דע'מוש. הקבוצה קשורה ככה"נ לגורמי אלקאעדה באפגניסטן ומקבלת מהם מימון, נשק והוראות פעולה. צבא האסלאם היה אחראי לחטיפתו של העיתונאי אלן ג'ונסטון, הריגתו של בכיר פת"ח מוסא ערפאת באוקטובר 2005, תקיפת ביתו של בכיר חמאס מחמוד א-זהאר בטילים וכן מעורבות בחטיפת גלעד שליט.
- **כת ה"סלפיה"** : זרם החותר לשיבה אל ימי הזוהר של ראשית האסלאם ותקופת הנביא מחמד. חברי כת הסלפיה ברצועה אינם משתפים פעולה עם חמאס ומחרימים את טקסי התנועה. הכת מתחלקת לזרם קיצוני ומתון כאשר ייתכן וגורמי הזרם הרדיקלי מצויים בקשרים עם ארגון אלקאעדה העולמי ומקבלים הכוונה מאנשי אלקאעדה שנכנסו לרצועה לאחר יישום ההתנתקות. כת הסלפיה מתרכזת בעיקר בסוגיות חברתיות ודתיות פנים-פלסטיניות ופחות במאבק בישראל.
- **"ג'י'ש אלאמה"** (צבא האומה- הכוונה היא לאומה האסלאמית): ארגון טרור האחראי לירי רקטות קסאם לעבר הנגב המערבי וכן לפגיעה בבית הספר האמריקאי ברצועה הנחשד כמי שמחדיר את החברה הפלסטינית נורמות ואידיאות קלוקלות שאינן עולות בקנה אחד עם רוח האסלאם וכן כגורם המזוהה, מטבע הדברים, עם ארה"ב- "אויבת האסלאם"
- **"אחראר אלוטן"** (חופשיי הלאום): קבוצה רדיקלית המזוהה עם אלקאעדה אשר מפנה את עיקר חיצי הביקורת שלה לעבר סוכנות אונר"א אשר מוצגת על ידי הארגון כמי שמבקשת להחליש את אמונתם האסלאמית של תושבי הרצועה ולהשליט נורמות של פריצות מינית ומוסרית.
- **"סיף אלחק אלסלאמיה"** (חרבות האמת האסלאמית): קבוצה דתית תוקפנית אשר פוצצה בתי קפה- אינטרנט המפוזרים ברצועה, שרפה חנות לקלטות וידאו וכן השליכה חומצה על אישה אשר נחשדה בלבוש לא צנוע.

במבט כולל על פעילותם של גורמים אלו ברצועה ניתן לומר כי במהלך ארבע השנים האחרונות (החל

מן ההתנתקות) נוצר הליך הדרגתי של צמיחת התארגנויות אסלאמיות רדיקליות ברצועה אשר קשורות ברמה זו או אחרת לאלקאעדה או מזדהים עם רעיונותיה התפיסתיים. ארגונים אלו אינם מונים מספר רב של אנשים ומספר פעיליהם אינו עולה על עשרות בודדות. זאת על אף שבפרסומיהם הם מייחסים לעצמם מאות ואלפי פעילים. מרבית ארגוני הג'האד העולמי ממקדים את עיקר פעילותם במאבק על צביון דמותה של החברה הפלסטינית ומעשי האלימות שלהם מכוונים בראש ובראשונה נגד גורמים זרים הפועלים ברצועה לרווחת התושבים אך נחשבים כ"סוכני כפירה ופריצות". היקף הפעילות של גורמי הג'האד העולמי נגד ישראל הוא מצומצם יחסית אך ייתכן בהחלט כי המגמה ההולכת ומסתמנת של התמקדות אלקאעדה בזירה הפלסטינית תוביל גם להעלאת רף האלימות של ארגונים אלו כלפי ישראל. יתר על כן, מבחינת ישראל הליך הרדיקליזציה העובר על החברה הפלסטינית – שתופעת הג'האד העולמי היא אחד מביטוייו - טומן בחובו סיכונים חמורים הואיל וסופה של רדיקליזציה אסלאמית דתית שתקבל גם גוון פוליטי-ישראלי מובהק ואקטיבי במרוצת הזמן.

מבחינת השיח המילולי של בכירי אלקאעדה בעניין הפלסטיני ניתן לראות כי לאחר שחמאס זכו בבחירות לרשות הפלסטינית (ינואר 2006) פורסמה באלג'זירה קלטת של ד"ר איימן אלזוהירי, סגנו של בן לאדן, בה הוא מתח ביקורת חריפה על חמאס, בשל העובדה שהם מוכנים לשבת בפרלמנט הפלסטיני לצד אלו ש"מכרו את פלסטין בעבור זוטות" (אנשי פת"ח). הוא דרש מחמאס לדבוק במאבק המזוין ולדחות כל ניסיון להגיע להסכם שלום עם ישראל או להכיר בה. אבו עוביידה, דובר גדודי עז אל דין אלקאסם, נשאל מה התגובה שלו לדברי ד"ר אלזוהירי שתוקף את "תנועת הג'האד" (כינוי לחמאס) בטענתו כי ההתנגדות בפלסטין ויתרה על פעולות התאבדות (עמליה אסתשהאדיה). אבו עוביידה השיב כי חמאס לא אומר לאלזוהירי מה לעשות באפגניסטן מאחר והידע שלו מאוד מוגבל במה שקורה שם כשם שהידע של אלזוהירי מוגבל ביחס למה שקורה בפלסטין. הדעות של אלזוהירי והשיפוט שלו אינם נכונים, ויתרה מכך, חמאס לא זקוק לאישור או לברכה מאף אדם מלבד אללה. יש לציין כי בנאום מאוחר יותר שנשא ב – 2006 נשמע אלזוהירי כמי ששינה את דעתו ונשמע כמקבל את הממשלה הפלסטינית החדשה.

אסאמה בן לאדן אף הוא התייחס למציאות החדשה שנוצרה בזירה הפלסטינית. בנאום שנשא ב – 23

באפריל 2006 ציין בן לאדן כי ההחלטה של ישראל וארה"ב להקפיא את הסיוע לרצועת עזה ולהטיל סנקציות על ממשלת חמאס – פתח מוכיחה את העובדה שהמערב מסע צלב נגד האסלאם. רה"מ הפלסטיני, איסמאעיל הניה, מיהר להגיב על דבריו של בן לאדן ואמר שחוסר הצדק הנפשע כלפי העם הפלסטיני גורם הן ליחידים והן לקבוצות להביע את תמיכתם בעם הפלסטיני. ח'אלד משעל, אמר בתגובה לנאום בן לאדן שחמאס לא זקוקה להדרכה של אלקאעדה מאחר ו"לחמאס יש את החזון שלה והיא תפעל תמיד בהתאם לאינטרסים של העם הפלסטיני".

ב – 25 ביוני 2007 הפיץ אלזוהירי קלטת בה הביע תמיכה בהשתלטות חמאס על רצועת עזה אך הפציר בחמאס לא לזנוח את דרך הג'האד, ולפעול להחלת משטר אסלאמי עולמי. קלטת זו תיקנה במשהו את תחושת המתיחות שהשתררה בין חמאס לאלקאעדה לאחר שב – 11 במרץ האשים אלזוהירי את חמאס כמי שנפלה ל"ביצת הכניעה" ומכרה את עקרונותיה בתמורה למושבים בממשלת האחדות. דוברי חמאס כמובן התנערו מהאשמות אלו וציינו כי הם אינם מכירים בישראל וממשיכים לנהל מולה ג'האד. כלל חילופי ההאשמות בין הצדדים הותירו משקעי מתיחות בין הצדדים.

במהלך החודשים האחרונים הולך ומתמקד השיח של ארגון אלקאעדה ביתר שאת בזירה הפלסטינית והדבר מוצא את ביטויו בהתבטאויותיו האחרונות של בן לאדן ואת "ברכותיו" לרגל חגיגות שנות ה-60 למדינה. ניתן לשער כי למגמה רעיונית ומילולית זו יתלווה גם ניסיון אופרטיבי להעמיק את החדירה אל אזח"ע וייתכן אף ניסיון להפנות את עיקר תשומת הלב של גורמי אלקאעדה הפועלים ברצועה מן המאבק התרבותי-דתי הפנים פלסטיני – בו הם מתמקדים כיום- אל המישור של המאבק בישראל.

לסיכום, מחנות הפליטים בירדן, לבנון ועזה, הייאוש והמצב הכלכלי הרע ששוררים בהם, מהווים כר מרעה נוח לטיפוח פעילי אלקאעדה פוטנציאליים. אבל למרות זאת, אלקאעדה לא זוכה עדיין לתמיכה שהוא זקוק לה, כדי שיוכל להקים אמירות אסלאמית בפלסטין. ובכל זאת, גורמי מודיעין רבים במזרח התיכון סוברים שהשאלה היא לא "האם אלקאעדה יקים אמירות אסלאמית אלא מתי".

לכאורה, אין דימיון בין האינטרסים של הפלסטינים לבין אלה של אלקאעדה. הראשונים רוצים לממש את זכות השיבה ולהקים מדינה עצמאית, בעוד שהאחרונים שואפים להקים אמירות אסלאמית. אבל, עם כל המתח השורר במזה"ת, היכולת של אלקאעדה לגייס פלסטינים מעזה ומהגדה המערבית נותרה חזקה.

1. אלקאעדה הוא ארגון טרור רחני האחראי לרציחתם ופציעתם של אלפי אמריקאים, אירופאים, יהודים, ערבים ומוסלמים.
2. הארגון פועל ברמה מקצועית גבוהה ומקפיד על הכנה מקדימה, פרטנית ומדוקדקת של פיגועיו, בכדי להבטיח רמה גבוהה של הצלחה. הארגון נוטה לבצע פיגועים סימולטאניים שממוקדים על פי רוב ביעדים אסטרטגיים ראשונים במעלה שנושאים לעיתים גם מטען סמלי, כמו מגדלי התאומים.
3. לוחמיו של הארגון נכונים להקריב עצמם (אסתשהאד) במהלך הפעילות ונשבעים אמונים לא רק לעיקרי אמונת האסלאם אלא גם לבן לאדן עצמו, אלקאעדה נוטה שלא ליטול אחריות על פיגועיו בכדי לזרוע בלבול ומבוכה ובעיקר תחושת חוסר וודאות בצד הנפגע. הארגון נושא אופי אוניברסאלי ומהווה למעשה קונפדרציה של ארגוני טרור.
4. בראייתם של אנשי אלקאעדה מהווה העולם זירת התגוששות מתמדת בין ציוויליזציות מתחרות. מן העבר האחד עומדת הציוויליזציה האסלאמית שמציגה תפיסת עולם צודקת, נעלה וטהורה ומן העבר השני הציוויליזציה המערבית הכופרת הקשורה בקשר הדוק אל גורם הכוח החתרני וההרסני של היהדות העולמית. המאבק בין הציוויליזציות הוא אינו רק דתי ואידיאולוגי אלא גם גיאוגרפי - פוליטי. בראיית אלקאעדה העולם כולו מחולק ל"תחום האסלאם" ו"תחום הכפירה". אותו תחום כפירה מוגדר כ"דאר אל חרב" דהיינו שטח הלחימה. הואיל ואנשי אלקאעדה שואפים להפוך את העולם כולו לשטח האסלאם, הם יוצאים למאבק מקודש (ג'יהאד) נגד אותו "דאר אל חרב" בכדי להפכו ל"דאר אל אסלאם". הקריטריון הקובע לשייכות של כל מדינה ומדינה לאחד משני התחומים הוא אינו אמונת התושבים אלא אופי השליט ודפוס החוקים שהוא מנהיג. לפיכך, אנשי אלקאעדה רואים במנהיגי מדינות ערב הפרגמטיות (סעודיה, מצרים, מרוקו, ירדן ומאע"מ) שמנהלים מדיניות פרו אמריקאית בבחינת משטרים "כופרים" על אף אופיים המוסלמי ולכן הם מבצעים "ג'יהאד פנימי" פנים-מוסלמי בשטחם של אותם משטרים.
5. הארגון נושא אופי אוניברסאלי ומהווה למעשה קונפדרציה של ארגוני טרור אשר זוכה לגינוי מצד מוסלמים ליברלים, אנשי האחים המוסלמים ואף חלק מאנשי הארגון עצמו. כמובן,

שהמבקרים החריפים ביותר של פיגועים אלו הם המשטרים הערביים עצמם אשר שירות הביטחון שלהם מנהלים מלל חמת חורמה נגד אלקאעדה שאף נושאת פירות.

6. יש לציין שהמאבק נגד ארה"ב, כנציגת הציוויליזציה המערבית, והמשטרים הערביים המשתפים

עימם פעולה אינו נוגע רק לתפיסה הגיאוגרפית של אלקאעדה אלא גם לטענה כי ארה"ב מחדירה אל תוככי העולם המוסלמי והערבי נורמות של מתירנות?, שחיתות מוסרית וקפיטליזם חסר מעצורים. והחדרה של נורמות קלוקלות אלו מתבצעת הן באמצעות כלי תקשורת מערביים והן באמצעות חיילי המערב השוהים במדינות הערביות ומציגים דוגמא שלילית בפני בני הנוער.

7. במסגרת המאבק התרבותי, הדתי, הפוליטי, הכלכלי והצבאי שמנהלת אלקאעדה נגד המערב

זוכים היהודים למעמד שלילי ייחודי, וזאת משני טעמים: הראשון, תפיסה אנטישמית הרואה ביהודים את גורם הכוח החתרני העומד בבסיס המדיניות הפושעת של המערב וארה"ב והשני, הסכסוך הישראלי פלסטיני. על אף עמדה ייחודית זו הרי שבפועל מספר פיגועי הטרור שביצע אלקאעדה נגד ישראל או יעדים יהודיים ברחבי העולם היה מצומצם יחסית. למגמה זו ישנם שני הסברים מרכזיים: הראשון פעילותם הסיכולית המוצלחת של גורמי הביטחון במדינות השונות, עליהם עמדנו בסקירתנו והשנייה טבעו של אלקאעדה. משמעות המילה אלקאעדה הינה בסיס/יסוד אך באורח פרדוקסלי אלקאעדה מטבעו הינו ארגון שאינו ממוקד בבסיס קבוע אלא שואף לפעול באורח אוניברסאלי. הואיל והוא תופס את זירת מאבקו כאוניברסאלית הרי שהאויב המרכזי שעומד בפניו הוא הכוח האוניברסאלי המוביל – ארה"ב ולא ישראל יתר על כן, אלקאעדה מטבעו הוא ארגון על לאומי ואל לאומי (אלקאעדה מתנגד ללאומיות הואיל והיא יוצרת חלוקה, מלאכותית לכאורה, בין חברי הקהילה האסלאמית האוניברסלית) ועל כן מקפיד שלא להתמקד אך ורק בטריטוריה אחת וזאת אף אם מדובר בישראל (פלסטיין בפי הארגון) שמהווה בראייתו את הטריטוריה החשובה ביותר.

8. על אף האמור לעיל, נראה כי החל משנת 2000 בה פרצה אינתיפאדת אל אקצא, בעלת הקונוטציה הדתית של שחרור אל אקצא, החל ארגון אלקאעדה למקד בהדרגה את השיח שלו והמידה לא מבוטלת גם את פעילותו סביב הנושא הפלסטיני והזירה המקומית. ביטוי לכך ניתן למצוא הן בניסיונות אלקאעדה להעמיק את אחיזתה באחז"ע ובדרום לבנון הגובלת בישראל והן

בהתבטאויות האחרונות של בכירי הארגון ובכללם בן לאדן אשר מבטאים לאחרונה שלל אמירות מיליטנטיות ביחס לזירה הפלסטינית.

9. מבחינת זירות הלחימה השונות של אלקאעדה ניתן לצייר את התמונה הבאה:

בעיראק ספגו כוחות אלקאעדה שורה של תבוסות קשות מידי גורמי הקואליציה והגורמים העיראקיים המשתפים עימם פעולה אשר הביאו לירידה של כ- 50 – 60 אחוזים בהיקף הפיגועים. עם זאת לאחרונה מסתמנת מגמה של עלייה, מתונה אמנם, בהיקף פעילותו של הארגון. ניתן לשער כי בתרחיש של יציאה אמריקאית מהירה מעיראק ללא ייצוב של הזירה יחזרו כוחות אלקאעדה להיקף פעילות נרחב. **באפגניסטן** מתנהלת לחימה ארוכה ומתישה בין כוחות הקואליציה בראשות ארה"ב לכוחות הטאלבן וכן לאדן. על אף שהכף נוטה בבירור לכיוון הכוחות האמריקאיים הרי שבפועל לוחמי אלקאעדה מנסים להתמיד במאבקם מתוך מגמה להתיש את הכוחות האמריקניים. אלמנט ההתשה של יריב עדיף הוא מרכיב יסוד בתפיסת ההפעלה של אלקאעדה בנוסף יש לזכור כי הכוחות האמריקניים לא הגשימו את גולת הכותרת של מאבקם שהיא תפיסת בן לאדן. באשר לזירה האפגנית יש לציין כי לאחרונה מסתמנת מגמה של התחזקות, שיקום והרחבת כוחות בקרב כוחות אלקאעדה הפועלים בפקיסטן הסמוכה לאפגניסטן. שינוי אסטרטגי זה צפוי להשפיע בהדרגה על המתרחש באפגניסטן. **לבנון** – בלבנון פועלים מספר גופים אסלאמיים רדיקליים אשר מספקים איום כפול הן ביחס למשטר הלבנוני והן ביחס לישראל וראייה ניתן להזכיר את הירי שביצע אחד מהארגונים הללו, ככה"נ פתח אל אסלאם, לעבר ישראל. אמנם, המשטר הלבנוני הפגין עמדה תקיפה ביחס לפתח אל אסלאם והארגון איבד את מאחזיו במחנה נהר אלבארד. עם זאת אופייה הנפוץ של הזירה הלבנונית והכאוס שעלול להתפתח בה יכולים ליצור בהחלט כרוח להמשך התפתחות של ארגוני ג'יהאד עולמי שלא יחסו ליטול תפקיד מהותי במאבק אפשרי בישראל.

אזח"ע ואיו"ש – בעוד שהחדירה של גורמי אלקאעדה לאיו"ש היא מצומצמת ונעדרת משמעות

אסטרטגית מהותית הרי שבאזח"ע מתרחש הליך בעייתי ומדאיג מבחינת ישראל. גורמים המזוהים עם הג'יהאד העולמי מנהלים פעילות תרבותית, דתית וצבאית שמעצימה את ההקצנה הדתית והפוליטית של הציבור הפלסטיני. פעילות זו מוגבלת ומפוקחת בידי חמאס שאינה מעוניינת בערעור על ההגמוניה שלה. עם זאת, בתרחיש של התפוררות האחיזה של חמאס בשטח כתוצאה

מהעצמת השבר הכלכלי או מפעילות צבאית ישראלית שתוביל לכאוס עשויה להתעצם פעילות גורמי הג'יהאד העולמי שהם אימונים של ניצול אזורי כאוס (כמו עיראק) לצורכיהם הפוליטיים והדתיים.

10. נקודה נוספת אליה יש לתת את הדעת היא סוגיית חתירתה של אלקאעדה לנשק בלתי

קונבנציונאלי שראיתו של אלקאעדה השגת נשק להשמדה המונית אינה מהווה כלי אסטרטגי הנועד להרתעה אלא בעיקר כלי שימושי שעשוי להעצים את עוצמת הפגיעה במערב ואת רף האימה שייזרע בקרב המוני בני המערב. למעשה, השימוש בנשק אבסולוטי תואם את התפיסה האבסולוטית של אלקאעדה ואת רצונה ליצור עולם חדש. עד היום לא עשה אלקאעדה שימוש בנשק גרעיני אך

האיום בשימוש בנשק זה הוא ממשי, מהותי ואינו מופרך כלל.

מתוך כלל הדברים שהצגנו בסקירה זו ניתן להבין כי אלקאעדה מציבה

איום קשה ומורכב בפני המערב וישראל הן מההיבט הצבאי והן מההיבט התרבותי – רעיוני. אנשי אלקאעדה הניחו כי לאחר שהכניעו את הכוחות הסובייטים באפגניסטן בשנות ה-80 ניצבת בפניהם משימה קלה עוד יותר במאבקם מול גורמי המערב, אשר נעדרים בראייתם את הקשיחות, הדבקות והנועזות הסובייטית. מאבקו העיקש הקונסיסטנטי ולאחרונה אף המוצלח של המערב גורמים לאחרונה לסדקים בחוסנו של מחנה אלקאעדה, אשר משתקף בשיח הפנימי של הארגון. ניתן לשער כי רק המשך מאבק עיקש ועוצמתי, בו יש לישראל תפקיד מהותי, יעצים את המגמה הזו אך ציפיה לכניעה קרובה של אלקאעדה תהא נטול כל יסוד הואיל והארגון חושב, פועל ומתנהל במונחים ארוכי טווח שבסופם, כך הוא מאמין, יותש המערב ולא הוא. בכל הנוגע למאבק באלקאעדה יש להדגיש כי הוא צריך לכלול לא רק מאבק טקטי – אופרטיבי אלא גם מערב מתמיד אחרי הפעילות ההגותית, התרבותית והמבצעית הענפה שהוא מקיים ברשת האינטרנט. מעכב זה דורש שיתוף פעולה פורח בין מומחים מתחומי הודעה שונים במערכת הביטחון ומחוצה לה הן בישראל והן בקרב מדינות המערב ומדינות ערב הפרגמטיות.

נספחים

נספח א' – התפתחות ארגון אלקאעדה

נספח ב' – תהליך קליטה והכשרת מתאבדים של אלקאעדה באפגניסטן

נספח ג' – מערך הכוחות העולמי לפי אלקאעדה

נספח ד' – תרשים מבנה הארגון

**נספח ה' – מפת התקפות טרור של ארגון אלקאעדה וג'האד עולמי
2006 – 1998**

**נספח ו' – מסר מבן לאדן לעמים הערביים – סיבות המאבק לציון יום השנה
ה – 60 והקמת מדינת הכיבוש הישראלי**

נספח א' - התפתחות ארגון אלקאעדה

מכתב אל חידאמאת
הוקם בתחילת שנות ה-80

אלקאעדה
1988

החזית הבינלאומית לג'האד נגד היהודים והצלבנים
1988

קאעדת אל – ג'האד

(אלקאעדה + ג'האד איסלאמי מצרי)
2001

נספח ב' - תהליך קליטה והכשרת מתאבדים של אלקאעדה באפגניסטן

איתור ושיגור מתגייסים חדשים ע"י סוכני השפעה ברחבי העולם

שאלון קליטה ומיון ראשוני
זיהוי מוקדם של נכונות להקרבה עצמית

אימון, אינדוקטרינציה והנחלת ערך ההקרבה העצמית
יצירת תחושת השתייכות ואחוזה – "רוח היחידה"

זיהוי ובידול אישי
זיהוי ספציפי של מתנדבים לפעולת התאבדות

השבעה; מחוייבות מצולמת
מתן שבועת אמונים לבן – לאדן והקלטת צוואה

החלטה על פעולות התאבדות מוגדרת וברורה

הכשרה והכנה ייעודים

שיגור ליעד תחת פיקוח

הגעה לארץ היעד וקליטה ע"י מפקד הפעולה

ליווי המתאבד למשימה ע"י מפקד הפעולה

נספח ג'- מערך הכוחות העולמי לפי אלקאעדה

היהודים

הצלבנים בראשות ארה"ב

המשטרים הערביים אשר משתפים פעולה עם ארה"ב

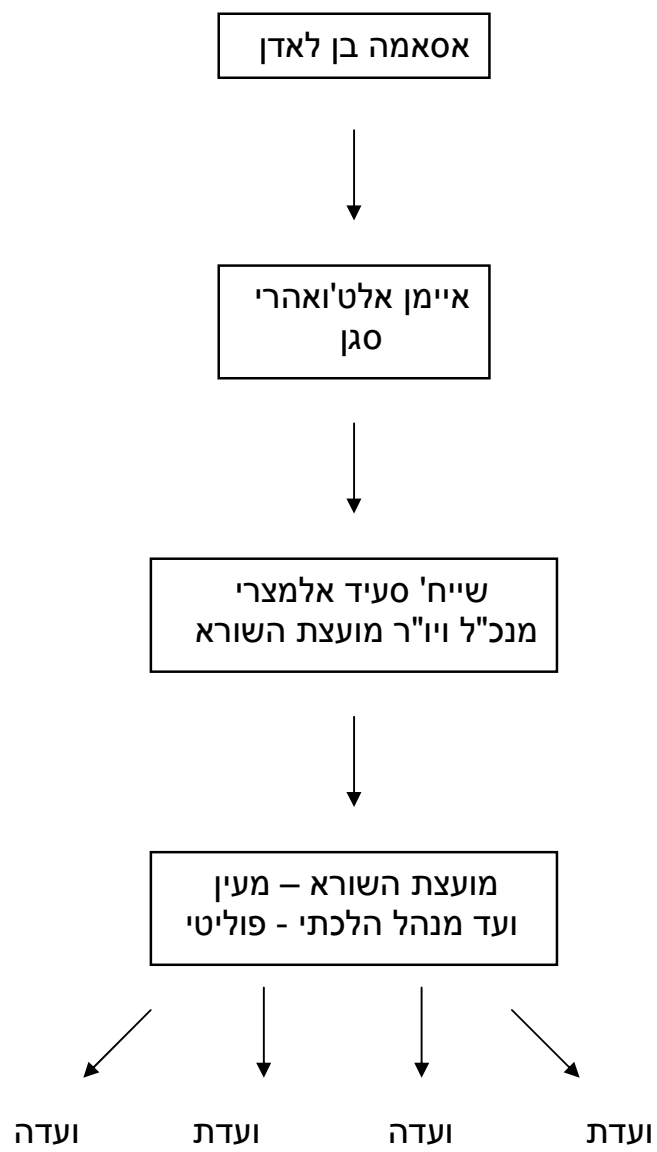

התושבים המוסלמים המושפעים מן המערב

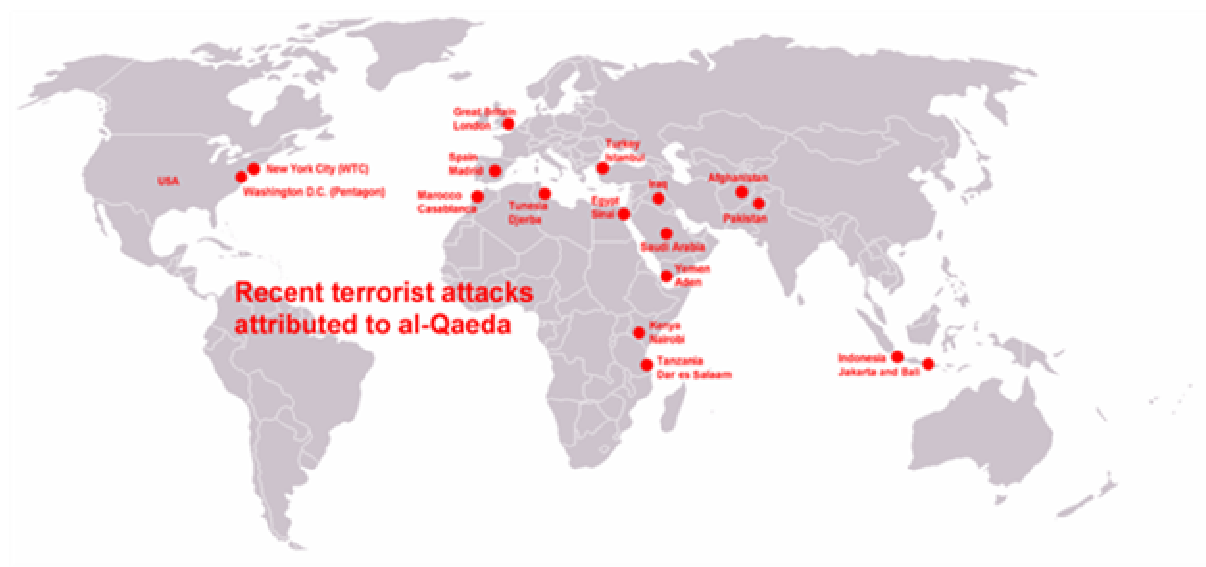

מוסלמים שאינם מושפעים מן המערב אך אינם לוחמים בו אלא נכנעים מפניו

נספח ד' - תרשים מבנה הארגון

מפת התקפות טרור של ארגון אלקאעדה וג'האד עולמי 1998 – 2006

נספח ו' – מסר מבן לאדן לעמים הערביים – סיבות המאבק לציון יום השנה ה – 60 להקמת מדינת הכיבוש הישראלי

מנהיג ארגון אלקאעדה, אסאמה בן לאדן, הבטיח בקלטת לרגל יום השנה ה – 60 להקמת ישראל להמשיך בלחימה נגד המדינה היהודית ובני בריתה במערב.

בן לאדן אמר בקלטת שפרסם אתר אסלאמי באינטרנט ב – 16 במאי 2008 כי אנו נמשיך בעזרת אללה בלחימה נגד הישראלים ובני בריתם. אנו לעולם לא נוותר על שעל אחד מאדמת פלסטין כל עוד (נמצא) על האדמה מוסלמי אמיתי אחד.

בן לאדן הוסיף כי ציון יום השנה ה – 60 למדינת ישראל מעיד בבירור כי לפני 60 שנה לא היה למדינת ישראל קיום וכי היא קמה על אדמת פלסטין הגזולה בכוח הנשק ולטענתו זוהי אחת ההוכחות למהימנות הטוענים שלנו כי פלסטין היא אדמתנו וכי הישראלים הם פולשים כובשים שיש להילחם בהם. בן לאדן אמר כי מאמצי השלום לא הצליחו (להביא) להקמת מדינה פלסטינית וכי המערב הוכיח פעם אחר פעם כי הוא אוהד לישראל. בן לאדן אמר גם כי השתתפותם של מנהיגים מערביים לצד היהודים באירוע זה מוכיח כי המערב תומך בכיבוש יהודי גזלן זה של ארצנו וכי הם עומדים בשוחה אחת עם הישראלים נגדנו. בן לאדן הוסיף כי הג'האד הינו חובה לשחרור פלסטין ויצא גם נגד הטבח בעזה.

בן לאדן אמר גם: "אני נושא דברים אליכם בגלל אחת הסיבות היותר חשובות למאבק בין התרבות שלנו לתרבות שלהם, כוונתי לבעיה הפלסטינית.

הבעיה הפלסטינית היא הבעיה המהותית הראשונה של האומה שלי. היא הייתה כזו מגיל צעיר ונתנה ל – 19 בני החורין, מבצעי התקפות ה – 11 בספטמבר תחושה עצומה של ניצחון העשוקים והעונש שקיבלו היהודים העושקים וסייעניהם".

בן לאדן סבר גם כי הבטחותיו של הנשיא בוש להקים מדינה פלסטינית אינן רציניות, הוא הוסיף כי הג'האד הינו חובה לשחרור פלסטין. הוא הצביע על הטרור הראוי לגנאי שנוקט מפקד הכוח הצבאי החזק בעולם – הנשיא האמריקני.

בן לאדן סבור כי "מעשי הטבח לא פסקו לאחר דיר יאסין. לראייה הטבח בעזה אותו אנו רואים כיום ומתבצע

תחת עיני העולם כולו".

בן לאדן הוסיף: "מיליון וחצי בני אדם תחת המצור נתונים למוות איטי כתוצאה מהקושי להשיג מזון

ומהעובדה שהתרופות כמעט אינן מצויות, אדרבא – מנהיגיהם גוררים את שליט מצרים להטיל מצור על

רצועת עזה". בן לאדן גם תקף את כלי התקשורת המערביים ואמר כי הם יצרו לישראלים תדמית במשך

שנים כאילו שהם (הישראלים) הקורבנות ואילו הפלסטינים שנעקרו והפסידו את אדמותיהם מצטיירים

כטרוריסטים.